

ERDÉLYI LAP

3 Lei

Taxa postală plătită în
anrobării Dir. Gen. 87

I. „Otthon” Irók és Hirlapírók
Körút 9-11

Főszerkesztő:
dr Paál Árpád

KERESZTÉNY MAGYAR POLITIKAI NAPILAP
IV. évfolyam, 182 (1050) sz. * Csütörtök, 1935 szeptember 5

Főmunkatárs:
dr Gyárfás Elemér

A kormány gazdasági bizottsága fontos kérdésekben határozott

A franciaországi tárgyalások az ország ottani hitelszükségletei rendezéséről. A német birodalommal helyreáll a gazdasági béke. Nem változtatnak a külkereskedelmi rendszeren

București. Saját tud. Kedden este a kormány gazdasági bizottsága ülést tartott Tatarescu miniszterelnök elnöke alatt. Az időszerű gazdasági és pénzügyi kérdésekkel foglalkozott a bizottság, elsősorban a Párizsban és Berlinben folyó tárgyalásokkal Badulescu alminiszter szerdán érkezik vissza Bucureștibe s jelentéseinek figyelembevételével folytatódagos megbeszélést fog tartani a bizottság. Behatóbban vette a bizottság vizsgálat tárgyává a berlini alkudozások jelenlegi állását.

Az ülés folyamán Costinescu ipar- és kereskedelmi miniszter telefonon beszélgetett Gh. Leonnal, a román küldöttség vezetőjével, aki közölte, hogy az egyezményt két-három napon belül aláírják, még akkor is, ha a román petroleumtermékek Németországba való kivitele tárgyában nem is fejeződtek be az alkudozások. E tekintetben a tárgyalásokat Románia berlini követe, Petrescu Commen fogja folytatni.

Az egyezmény aláírása után a birodalmi kormány azonnal felfüggeszti a megszorító intézkedéseket, amelyeket viszonzásként a román árukkal szemben hozott.

Arra a német javaslatra vonatkozólag, hogy a Romániában blokkírozott német hitelek romániai, főleg petroleum-iparban való beruházásra

fordítottassanak, szintén folyamatban vannak még az alkudozások.

Október 15-ikéig tízezer lei marad a búza kiviteli jutaléka.

A gazdasági bizottság megvizsgálta azután a rubonaértékesítés ügyét. Sassu földművelésügyi miniszter javaslatára a bizottság elhatározta, hogy az exportált búza utáni vagononkénti 10 ezer lei kiviteli jutalék ne csak szeptember 1-ig fizetessék, mint ahogy eddig határozták volt, hanem október 15-ig. Ugyanaddig az időpontig törvényben marad az az intézkedés is, hogy az exportőröknek, akik előre leteszik a devizákat, ugyancsak előre fizetessék ki mind a két jutalék: a gazdasági és a valutáris.

Sassu miniszter rámutatott arra a bizottsági ülésen, hogy a búza ára állandó növekedésben van, a piacon nagyon keresik a tengerit. Vannak ajánlatok még Magyarországból is.

Noha az új kereskedelmi rendszernek megfelelően a kompenzáció útján való behozatal tilos, Costinescu miniszter javaslatára a gazdasági bizottság mégis engedélyezett néhány ilyen jellegű eljárást. Így engedélyezték a Dermata-gyár kérését, hogy Angliába cipőt vigyen ki és gyapotot hozzon be. A gazdasági bizottság ülése este kilenc órakor ért véget.

Tatarescu nyilatkozik az újságíróknak

Az ülésről kijövet, Tatarescu nyilatkozott az újságíróknak:

— A Banca Nationala új kormányzójának a kinevezéséről nem mondhatok semmit önmagunknak, mert én most még szabadságfélény vagyok. Ez a kinevezés semmi körülmények között se fog megtörténni szeptember 15. előtt.

Az újságírók megkérdezték, hogy vajjon az új kormányzó Zauceanu lesz-e, akiről az utóbbi időben annyit írtak a lapok. Tatarescu sem nem cáfolta, sem pedig nem erősítette meg az ezzel kapcsolatban forgalomba került értesítéseket. A továbbiakban a miniszterelnök kijelentette még:

— A jelenlegi külkereskedelmi rendszeren nem változtatunk. Gazdasági programunkat tehát végrehajtjuk, úgy, ahogy 1935 június 11-én megállapítottuk.

Az újságírók megkérdezték a miniszterelnököt, igaz-e, hogy ismét be fogják vezetni a behozatali igazolványok rendszerét és hogy létesül-e egy központi devizahivatal?

— Felhatalmazom Önöket, cáfolják meg határozottan azt az értesülést, amely szerint a kormány újabb határozatokat akar hozni a jelenlegi külkereskedelmi rendszerre vonatkozóan. Egy pillanatig se volt szó arról, hogy a jelenlegi rendszert igazolványok szabad adásvételi rendszerének újrabevetésével módosítani akar-nánk.

— Ami a devizahivatalt illeti — folytatta a

miniszterelnök — ezzel a kérdéssel a kormány nem foglalkozik. Nem tudhatjuk ma, hogy mi lesz hat hónap, vagy egy esztendő múlva. A devizák továbbra is a Nemzeti Banknál maradnak.

Arra a kérdésre, hogy Costinescu helyettes szerepe végetér-e, az ipar- és kereskedelmi miniszteriumban szeptember 4-én, Tatarescu azt válaszolta, hogy ez a helyettesítés határidő nélküli.

A miniszterelnök azzal a kijelentéssel fejezte be nyilatkozatát, hogy a kormány folytatja kormányzati munkáját és gazdasági programjának a megvalósítását.

Fizetéses bérbeadás formájában a szeptemberi és októberi hadgyakorlatok idejére rekvirálások lehetnek a polgári lakosságnál.

București. Saját tud. A Monitorul Oficial keddi számában megjelent a minisztertanácsi határozat, amelynek értelmében a hadügy- és belügyminiszter felhatalmazást nyerne, hogy fizetéses bérbeadás formájában rekviráljanak a lakosságtól lovakat, ökröket, szekereket, kerékpárokat, gépkocsikat, amelyekre a hadseregnek a szeptember és október hónapokban történő összevonások alkalmával szüksége lesz. Ezeket a kiadásokat az 1935. évi hadgyakorlatokra előirányzott költségvetési összegekből fedezik. Közli a hivatalos lap azt a rendelkezést is, amely szerint a csapattestek a hadgyakorlatok alkalmával elszállásolhatók a lakosságnál.

Tanítás az állam önvédelmi szükségjogáról

Az olasz-abesszin viszály a maga erős vonatkozásai miatt nemcsak Afrika területét fenyegeti háborúval, de immár átesapott az európai államok egymás közötti viszonyainak a veszélyeztetésére is, sőt a világ emberfajai közötti ellenségeskedés végétét is készíti az egész földkerekségén földélni. Ebben a világvihart jelentő komor helyzetben olyan világhatalom területéről is, aminő Anglia, kérés szóval fordultak a pápához, hogy egész világraható erkölcsi tekintélyével lépjen közbe a béke érdekében.

Mint ahogy a múltkor már jelentettük, XI. Pius pápa a „Katholikus Apolónok Nemzetközi Kongresszusa” tiszteletét fogadta a napokban s ezt az alkalmat használta föl, hogy a háború kérdéséről szóljon. A Szentatyja szembeállította egymással azt, hogy Olaszországon kívül mit mondanak a hírek az Abesszinia elleni készülődésről, s hogy Olaszországon belül mivel indokolják ezt a készülődést. Az Olaszországon kívüli hírek azt mondják, hogy az olaszok hódító háborút akarnak.

— Ime egy föltevés. — fejtegette a pápa. — s mi nem akarunk annak megítélésétől elzárkózni. Csupán hódítási szándékból induló háború egészen világos, hogy igazságtalan; olyan dolog, ami kimondhatatlanul szomorú és borzasztó. Nem tudunk, nem akarunk hinni ilyen jogtalan háborúban.

— Más részről, — folytatta a pápa — Olaszországon belül azt mondják, hogy nincs szó jogtalan háborúról, hanem arról, hogy sorozatos és szüntelen támadások miatt a határok biztosítására szükségessé vált egy védelmi háború. Másrészt azt is mondják, hogy azért is szükséges a háború, mert a napról-napra szaporodó olasz népnek terjeszkedési lehetőségeket kell nyújtani, s mivel ebben a vonatkozásban az ország anyagi biztonságának megvédését és biztosítását akarják, így szerintük ebben a vonatkozásban is önvédelemről van szó, tehát ebből a szempontból is a háború jogosultságát vitatják.

A pápa aztán döntő szót hangoztatott ez utóbbi álláspontokról is. Az „Osservatore Romano”-nak, a Vatikán hivatalos lapjának a közlése nyomán adjuk, hogy mit mondott erre nézve Ezt mondotta:

— Ha ez a terjeszkedési szükség létezik, s ha létezik is a biztonság megvédésének a szüksége, a határok biztosításának az érdeke, mi nem kívánhatunk mást, mint minden nehézség elosztatását, azonban *más eszközökkel, nem a háborúval.* Hogyan? Világos, hogy ezt nem könnyű megmondani, azonban nem hiszünk, hogy lehetetlen volna. Tanulmányozni kell ezt a lehetőséget. Egy dolog kétségen kívül állónak látszik: ugyanis, ha a terjeszkedés szükségesség: ez tény, melyet nem lehet figyelmen kívül hagyni. Azonban a védelmi jognak is megvannak a határai és mérséklései, amelyeket tiszteletben kell tartani, hogy a védekezés bűné ne fajuljon.

A pápa szava súlyosan ítélte a helyzetről, ami a háborús politika híveinek nem volt az irányára. A beszédből olyan kivonatot hoztak, mely kihagyta azt, hogy még védelmi címen is a háború joga korlátozva van, s annál inkább a terjeszkedés címen. Ugy az olasz lapok, mint egyes francia és olasz lapok is olyan értelmezést adtak a pápai beszédnek, mintha Öszentése az olaszok abessziniai háborús szándékát

... így jogosnak minősítet-
... elferdítés ellen maga az
... „romano” szólalt föl, s egyenesen
... a felhatalmazására hivatkozva, rá-
mutatott arra, hogy a sajtóközlések a terjesz-
kedés és a védelmi jog korlátozottsága felől
kijelentéseket elhallgattak. Azután a vatikáni
hivatalos lap a következő feltűnő és nagy elvi
jelentőségű megállapításokat teszi:

— Ezek a nyomatékos és komoly szavak
(t. i. amiket a célzatos közlések elhallgattak)
tisztán kifejezésre akarják juttatni — és fel-
hatalmazást kaptunk ennek kijelentésére — a
következő két elemet. Egyrészt a terjeszkedés
taktuma, amely kellő módon számba vétetik,
másrészt a védelem joga, amely azonban csak
meghatározott keretek között és megfelelő
méréslellettel kezelendő. Világos a pápa gondo-

lata: „a terjeszkedés szükségessége” természe-
tes, hogy nem „jog”, azonban olyan dolog,
amit — ismételjük — figyelembe kell venni,
ámde mégse azonos a „jog”-gal. A „védelem”
ellenben: „jog”; a védelemből közvetlenül kö-
vetkezik valami „jog”, ez igaz. Csak hogy en-
nek a jognak a gyakorlása sem büntmentes, vagy
pedig nem igazságos, ha nem veszi figyelembe
a megfelelő kereteket és mérsékleteket. Vilá-
gos, hogy a terjeszkedési szükségesség magá-
ban véve nem teszi jogossá a követelést, de
csökkenti a jog megvalósulását, amennyiben
szükségesséknél látszik, még mások esetleges jo-
gaival szemben is. A védelem ellenben, magá-
ban véve is jogosnak tartható és azonosítható
a joggal, azon feltétel mellett, hogy ne menjen
tulzásba, amit a világ minden törvénykönyve
elítél.

A kenti herceg feleségét, Marina hercegnőt Budapestre várják

Budapest. Saját tud. Már az első néhány
nap alatt is döntő sikert ért el a Budapesten
most folyamatban lévő Oszl Lakberendezési és
Háztartási Vásár. Eddig közel húsz ezer ember
látogatta meg a magyar bútortipar nagy demon-
strációját, amely ezúttal talán először nagy
vonzóerőt gyakorol nemcsak a szomszédos, ha-
nem a távolabbi országok közönségére is. A ren-
dezőség által kibocsátott, a Budapestre való fel-
utazásra szeptember 9-ig és a visszautazásra
szeptember 16-ig érvényes vásárigazolvány 50
százalékos magyar utazási kedvezményét eddig
már közel három ezer külföldi vásárló látogató
vette igénybe. A külföld nagyobb városainak
menetjegyirodái pedig azt jelentik, hogy a kö-
zönség még egyre keresi a kedvezményre joga-
sító igazolványokat.

A kiállítók most azt várják, hogy a külföld
komoly érdeklődését egy szenzációs látogatás
fogja világszerte bebizonyítani. A kenti herceg
feleségét, Marina hercegnőt várják Budapestre.
A hercegnő közismert szakértője a műbútorok-
nak és a népművészeteknek. Londonban ismét-
elten nagy érdeklődést mutatott az alkalom-
adtnál ott bemutatásra került magyar és egyéb
nemzetek különleges népies munkáit tartal-
mazó bemutatói iránt. A magyar lakberendező
iparosság épp ezért már napokkal ezelőtt díszes
meghívót intézett a jugoszláviai Bledben nya-

raló kenti hercegnőhöz, akit felkérték arra, ejtse
útba visszautazásában Budapestet is és tekintse
meg az ott szeptember 9-ig tartó, az egész ma-
gyar bútortipart és népművészetet bemutató
Oszl Lakberendezési Vásárt. Marina hercegnő a
napokban hagyta el Bledet, hogy kisebb köruta-
zással visszatérjen Londonba. Budapest most
izgalommal várja Marina hercegnő érkezését.

Astrid királyné temetése

Brüsszelből jelentik: Kedden délelőtt te-
mették el mélyszégyes részvét mellett a tragikus
autószerencsétlenség halálos áldozatát, a 30
éves Astrid belga királynét. Belgiumból és a
külföldről több száz vonat, az emberek ezreit
vitte a belga fővárosba, hogy résztvegyenek a
tragikus véget ért királyné temetésén. A teme-
tés délelőtt tíz órakor kezdődött. Amikor meg-
nyitották a királyi palota kapuit, sorozatos
ágyudörgések hangzottak el és megkondultak
az összes harangok. A királyné földi marad-

**Püspökfürdői
kedvezményes jegyek
kiadóhivatalunkban kaphatók**

A gyógytudományok fejlődésével minden betegség gyógyítható lesz!

A világhírű bécsi iskola nagy újítója Skoda
(1805—1881.) elsöpörte a gyógytudományban fel-
burjánzott spekulatív túltengéseket és új ala-
pokra fektette az orvostudományt. Kopogtatással
és hallgatózással a diagnosztika biztos útjait nyi-
totta meg. A Rokitsansky által megalapított kör-
bonctani eljárások, valamint a beteg ágya mel-
letti megfigyelések, feltárták a betegségek typhi-
kus lefolyásait. A Buchelm és Schmiedeberg ál-
tal megalapított kísérleti gyógyszerterian biztos ala-
pokra fektette a gyógyszeres hatástani ismeret-
teit.

Ujabb időkben a chemia rohamos haladása
gyógyanyagaink és szervezetünk megismerésében
nagy hasznunkra van és a sejtek életének kifű-
résével sok rejtett törvényszerűséget fedett
fel előttünk.

Az itt felsorolt uttörőknek köszönhetiük az
Amerikában nemrég — H. Mollis amerika-
Ivata Sivata és Nakamura japán tudósok által
— felfedezett azon gyógyóvénnyt is, amelyből a
világhírű „Gastro D.” gyógyszer készül. Mert a
legnagyobb fiziológusok állatkísérletek segítségével
megállapították, hogy ezen gyógyóvénnyel ki-
vonata, azaz a „Gastro D.” olyan chemiai ener-
giával van felruházva, amely a gyógytherápiá-
ban felbecsülhetetlen értékkel bír. Érthető tehát,
hogy a „Gastro D.” nemcsak csillapítólag hat,
hanem tökéletesen meggyógyítja azokat a ma-
kacs, idült (15—20 éves) gyomor, epe, vese és
májbajokat is, amelyek eddig semmilyen más
gyógyszerrel meggyógyítani nem tudtak. Sőt az
egész szervezetre olyan kedvező befolyással van,
hogy megszünteti az ideges gyomor-bajokat, fej-
fájakokat, hányingert, szédülést, stb.

A „Gastro D.” 130 lel utánvéttel kapható
Császár E. gyógyszerárában, București, Calea
Victoriei 124.

Egy nagyember néhány arcvonása

(Dr Wolkenberg Alajos temetése napján.)

Harminc éve most, hogy mint a sátmari
szeminárium felvett növendéke a papnevelő-
intézetben dr Wolkenberg közelébe kerültem.
Miközben a budapesti temetőben az elvesztett
nagyember holttestét talán éppen ebben az órá-
ban lassan elhantolják és a hét utolsó napján az
est halkan elközelít: falusi magányom csendjé-
ben és szokatlanul korán hervadó kertem fái
nézve visszagondolok a harmincévelőttrre, a le-
telt egész harminc évre és úgy érzem, nem tud-
nék elnyugodni ma, ha semmit sem vetnék pa-
pírra abból a gondolattömegből, amit dr Wol-
kenbergnek magam elé képzeltem alakja, arca, lel-
külete bennem felelősködött, — ha valahogy ki-
fejezni nem tudnám azt a hangulatot, mely el-
képzeltem koporsója mellett két napig körülvettem.

Bámulták átható, mély, komoly tekintetét.
Szavai zengését és hangja hullámzását valami
más világból jött muzsikának vélték. Tudomá-
nya túlhaladta a vidéki város Ararátját, tudta
mindenki, hogy a kincses bárka nem ott fog ki-
kötni. A puritán klasszikus főpápnak, Hehelein
Károlynak keresztfia és büszkesége volt, mint
valamivel később P. Bangha dr Dudeknek.
Mi jelentéktelen senki-diákok is tudtunk már
kiválóságairól és a konkurzus napján is első-
sorban azt figyeltük, mi szándéka lehet velünk
kapcsolatban dr Wolkenbergnek? A vele való

első tényleges találkozás pillanatát pedig nem-
csak magamra nézve tartom sorsdöntőnek, de
azt gondolom, sorsdöntő volt az másokra is. Es
elsősorban jellemző volt reá ilyenfeleképpen:

Fölvett kispapok voltunk és tudtuk, hogy
már a két reverendák is készülnek számunkra.
Ki hogy sürgeti, úgy éri el, hogy kész állapot-
ban mielőbb láthassa legalább, ha még éppen
fölvett sem öltheti. Szülőfalum nem volt nagyon
közel Sátmarhoz, de azért majdnem hetenkint
vállalkoztam a 24 kilométeres út megjárására,
csak hogy Pirei bácsinál a biztosat, t. i. a két
reverenda elkészítését még jobban bebiztosít-
sam. Egy másik társammal szoktam felkeresni
és bármilyen kevésszavú ember volt is az öreg
sekretyés, egyben papi-szabó: a mi szívügyünk-
ben bőbeszédű lett és türelmetlen sürgetéseinket
valahogy elárulta a vicerektornak, dr Wol-
kenbergnek. Mikor „úrfi-korunk” utolsó vaká-
ciójának legközelebbi szerdáján ismét fölkerest-
tük az akkori minden boldogság forrását: Pirei
bácsit, tudtukra adta, hogy reverendáink
már a vicerektor úrnál vannak s ő azt akarja,
hogy nála próbáljuk fel először azokat. Társam-
mal, az első kispapi év tavaszán égbe költözött
Jászai Viktorral együtt hevesen dobogó szívvel
kopogtattunk be a nagyember elé, akit termé-
szetszerűen megközelíthetetlen magasságban érez-
tünk apró kis életünk felett. Soha azt a szere-
tetreméltó komolyságot, amellyel fogadott, el
nem felejtettem. Ő mondta nekünk először, de
soha senki elbűvölőbben ki nem ejtette ezt a
kifejezést: „Tiszteendő Urak!” Elmondotta,

hogya már a reverendát is megláthattuk, azt
gondolja, meg kellene néznünk a termeket is,
ahol majd tanulni és imádkozni fogunk. Végül
az ebédlőbe kísért, ahol már terítve volt szá-
munkra is és velünk ebédelt. Lelkemet ezen a
napon adtam oda visszavonhatatlanul Istennek
és egy nagy tagja iránt felébredt megtámadha-
talan hűséggel és szeretettel a sátmari egyház-
megyének. Ami megértést, figyelmet nála talál-
tam a kezdő kezdés tavaszán, annyit reméltem
a későbbi nyár és az elővendő ős korára is.
Dr Wolkenberg arcának volt egy vonása, amely-
nek láttára a fiatal leviták igazán örök hűséget
esküdtek egyházmegyéjüknek. Az ő neveltjei
közül talán egy sem hagyta el a kis diocezezt, ha
más föld, más táj még úgy csábította is. És dr
Wolkenberg is végig Sátmari papja maradt. Az
újabb időkben szükségessé vált elkülönítésekor
a romániai és magyarországi sátmari egyház-
megyéknél, ő a romániai mellett nyilatkozott,
mert minden változás és budapesti egyetemi ta-
nár, sőt rector magnificus volta ellenére is ő az
eredeti, az igazi Sátmari papja volt és az akart
maradni. Talán ha püspökké lett volna is,
aminthogy lehetett volna, akkor is valami meg-
egyezést kellett volna előbb találnia lelkének,
amely lehetővé tette volna, hogy nem egy más
egyházmegyének püspöke, mégis sátmari pap
legyen.

Amíg ezeket átgondoltam, az esthajnali csil-
lag már megrebbent a nyugati égen. Odanéz ta-
lán a keresési temető ma hantolt sírjára. A cso-
dás embert keresi, aki még nincs itt, de vanzó.

A feirobbant dinamitgyárban 24 ember pusztult el

Mexikóból jelentik: Citta Villa dela Pozban borzamas dinamitrobbanás történt. A dinamitgyárban egy kipattanó szikra okozta a robbanást, melynek huszonnégy halott és tizennégy sebesült áldozata van. A romok alatt még négy-öt halott van eltemetve.

Tudod, itt kétség nem lehet:

Sem a »luxus- és csoda-krémek«, sem az »utánzalok« nem pótolják a Nivea-Crème csodás hatású bőrápolószert, mert az egész világon nincsen más krém, amely a bőrápoló euceritet tartalmazza és ezen alapszik a Nivea-Crème bámulatos hatása. Ez az egész világ, amely csak néhány leibe kerül!

Tehát: Vegyen csak Nivea-krémet, és semmi mást!

NIVEA-KRÉM: dobozokban Lei 16.—, 34.— és 72.—
tubusokban Lei 30.— és 45.—

Lázás tevékenység folyik a Népszövetség kulisszái mögött a béke megmentésére

Aloisi báró olasz megbízott Baldwin angol miniszterelnökhöz utazott. Az olasz-abesszin békéltető bizottság salamoni ítéletet hozott, mely fordíthat a helyzeten

Genfből jelentik: A Népszövetség titkársága a tanács tagjaival kedden délután közölte az első tanácsülés napirendjét. Szerdán először zártüléssel beszélnek meg a napirendre kerülő ügy tárgyalási módját, s az első nyilvános ülésre délután 4 órakor ülnek össze.

Napirenden kizárólag az olasz-abesszin viszály szerepel.

A kulisszák mögött élénk tevékenység folyik, hogy a népszövetségi állásfoglalás ne járjon az angol és olasz viszony felborításával, s a Népszövetség jelentősége is megmentődjék. Jólétesült forrásból származó közlés szerint Aloisi báró olasz főmegbízott a keddre virradó éjszaka Aix les Bains nevű francia fürdőhelyre érkezett, hogy az ottan üdülő Baldwin angol miniszterelnökkel tárgyaljon. A megbeszélés kettejük között hosszasan folyt, s Edent is további tanácskozás végett az említett fürdőhelyre várják.

Eden különben Genfben Lavallal tárgyal állandóan, s a kérdés kettőjük között tulajdonképpen akörül forog, hogy együttes francia-angol javaslatot terjesszenek elő a Népszövetségnek, s ezzel előre biztosítsák a tanácsülés egyhangú állásfoglalását. E megbeszélések nyo-

mán francia körökben bizakodóbban ítélik meg a helyzetet. Ugy tudják, hogy

Anglia hajlandó lemondani a háborúindítás miatti megtorlás alkalmazásáról, ha előbb a népszövetségi alapokmányban előírt kiegyeztető eljárást lefolytatják és az sikerrel nem járna. Viszont Olaszország is hajlandó lemondani arról, hogy Abesszinia ellen a Népszövetségből való kizárásra tegyen indítványt.

Londonból jelentik: A Times úgy jellemzi a helyzetet, hogy Anglia a francia együttműködést kívánja a genfi föllépésben. Viszont Franciaország erre csak úgy hajlandó, ha Anglia kötelezi magát, hogy az európai biztonsági po-

Izem- és idegfájdalmak, főfájás

esetén és hűléses megbetegedéseknél fényesen bevált a Togat-tabletta. A Togat helyreállítja egészségét. Teljesen ártalmatlan: minden gyógyszer-tárban és drogériában. Lei 52.— és Lei 130.—, Svájci készítmény!

elbűvölő ereje, mely belőle lassan a sátmari egyházmegye papjaiba szállt át, tovább él és tovább nyilatkozik. Felhők vonulnak fel, egyben az ő valamikor szoborban is utánozhatatlan sugár alakját vélem látni, a többiekben ezt, majd azt: neveltjeit, akiket főképpen az egyházmegye áldozatos szeretetére nevelt. Esőtlen idők járnak, ma sem gondolta senki, hogy csak harmatunk is legyen. És azokból a felhőkből ma mégis cseppek hullnak, miközben a csillag is ragyog. Így siratják meg dr Wolkenberget a sátmari egyházmegye papjai: könnyel, de csillogokat nézve.

Sohasem tudta elfelejteni, hogy rajongott két felvett kispapja az első talláris után és figyelte azokat titkon, észrevétlen minden lépésükben. Jászai halványkőpü városi gyerek volt. Csak pelenyszállak nőttek még az állán, de ő már borotválkozni akart, mert ez is a papi jövőhöz és egykor a papi külsőhöz tartozik. Még ezt is megfigyelte dr Wolkenberg és boldogan csillant meg két jószágos szeme és harsant fel tiszta lelkéből született helyeslő kacaja. Majdnem megcsókolta tekintetével azt a komolyan borotválkozó, bár szakállatlan kispapot, mert ezt egynek látta a reverenda után való rajongással. Máskor a kispapoknak erejüket meghaladó vállalkozásaikban gyönyörködött el és biztatott a majdnem elérhetetlenre. Semmit sem sajnált, semmitől sem félt. Oly gondosra látott el bennünket minden szükségessel, mintha a leggazdagabb szeminárium növendékei lettünk volna.

A nagy tudós egyben a legtökéletesebb vicerektor tudott lenni. Csak egy-két előadását hallgathattam meg az év elején, mielőtt még Pestre kellett volna mennem, de viszont a sátmari társaknak már megkezdődtek előadásai. Abból az egy-két előadásból megláthattam, hogy tudomány, bölcsesség, gyakorlatiasság és elbűvölő szépség mind-mind együtt vannak előadásában. Tanítványainak legkedvesebb szórakozása volt, hogy az ő szokása szerint kérdéseket tettek föl egymásnak és azokat megfejteni igyekeztek. Ezekben az években Scheffler Jánossal a nyári vakációt Sátmáron a szemináriumban töltöttük. Bár pesti teológusok voltunk, mégsem valamelyik ott megismert pap vagy tanár, de Wolkenberg lett mindkettőnk legkedvesebb ideálja. Kettőnk étkeztünk csak együtt egy olyan teremben, ahol szószék is volt. Ebéd- és vacsoraidő alatt felváltva szónokoltunk. Mindkettőnk dr Wolkenberg volt: az is, aki a másiknak a témát feladta és beszédjét megbírálta, az is, aki beszédjében wolkenbergi magasságokat igyekezett elérni. Tanulmányainkban szellemi erőfeszítésekre is elsősorban azért voltunk készek, hogy dr Wolkenberg ne csalódjék bennünk.

Scheffler Jánosnak sub auspiciis regis doktorraavátását már mint egyetemi tanár érte meg és a különben tartózkodó természetű „méltóságos úr” ekkor nemcsak „doktorra fogadta”, de barátságával tüntette ki a fiatal papot. Sokan kívánták volna tőle azt a „Te” megszólítást hallani és nem hallották. A fiatal pap szép sikerében az egyházmegyét ért dicsőség tudta csak

litikában a jövőben teljesen Franciaország mellé áll. Erre eddig Anglia nem volt hajlandó s így tulajdonképpen arról van szó, hogy az abessziniai ügy miatt Angliának az európai szárazföldi politikája teljesen megváltozzék. Franciaország így akarja biztosítani, hogy amennyiben Olaszország a Népszövetség kedvezőtlen határozata miatt elfordulna, Angliát teljesen maga mellett tudja, ha bárhol is az európai békét veszély fenyegetné. Célzás az olasz és német összefogás eshetőségére).

Izgatottság Abessziniában

Addisabeből jelentik: Ugy a külföldiek, mint a bennszülöttek körében mind nagyobb az izgatottság a háború kitörésének közeli kilátásai miatt. A biztos előérzet az, hogy

amennyiben Genfben nem lesz megegyezés, az olaszok azonnal igyekeznek megszállani Abessziniának azt a területét, melyet az 1906-ik évi angol-francia-olasz szerződés az olasz befolyási zónául megjelölt.

Az abessziniai hadsereg minden irányban nagy mozgékonyssággal folytatja a csapatszállításokat. A külföldi lakosság különösen fél attól, hogy az ellenségeskedések minden pillanatban megkezdődhetnek. Ebből az izgatott lélekállapotból származhatott az a hír is, ami az összes külföldi lapokat bejárta, hogy 2500 olasz katona már átlépte Abesszinia határait.

Az addisabebai olasz követség hivatalos közlést adott ki, melyben kijelenti, hogy mitse tud az olasz katonáknak erről a határátlépéséről.

(Tudósításunk folytatása az 5-ik oldalon.)

Wolkenberget ilyen boldogan önfelédtté, szinte mámorossá tenni. Volt a tekintetének valami messzeáradó sugárzása. Minden fiatal ezzel a tekintettel nézett, ezzel becsült meg és akit elvarázsolt, ezzel tette elvarázsoltá. Boldogok a szemek, amelyek láthatták amit az ő szemei láttak!...

Altalában mindent teljes szívvel, teljes lélekkel tudott csak végezni. Keveset pihent, bár pontos napirendet tartott. Ezért is történetelt meg, hogy kétségtelenül erős szervezete ellenére aránylag korán halt meg. Mielőtt beteg lett volna, olyan szerencsés időben kerestem fel, amikor jól esett hosszasan elbeszélgetnie és előbb az egyházmegyéről, azután egyetemi rektorságáról elmondania olyan adatokat, amelyek végrehajtott vállalkozásainak gigászi nagyságát mutatják és aránylag korai halálát megmagyarázni képesek. Akkor büszkeséggel hallgattam nagy beszédeiről, nagy műveiről, nagy terveiről, melyeknek megvalósításáért mindenét feláldozta, még legszükségesebb pihenő idejét is. „Ezt a délutánomat tekintem az idej vakációm-nak” — mondotta, illetve vallotta meg közben. És hogy benne legyen abban a pár órában a gondtalan pihenésnek minden zamatja: átnéz-tük együtt az egyházmegye régi és új papjainak általa gyűjtött arcképeit, meg-megálltunk egy-egy kedves öreg arcánál, aki már nem volt, vagy aki még élt. Régi történeteket mondott el, amiket én nem ismerhettem, régi ártatlan dalokat dúdolt el, amiket régen énekelték. Sátmár,

Kisképek egy lányafürdőből

Kellemes hajnali derengésben kigyózott ki vonatunk a carei-marei állomásról. Satmarig számtalanszor megjárt, ismerős állomások köszöntöttek. Halmeunél már cseh vasutasok is láthatók. Itt a mi kocsijainkat lezárják, minden kocsi felszáll egy-egy román határőr s a vonattal teljes sebességgel berobog a cseh területre, melyen majdnem két órát megyünk. Egymás után maradnak el a cseh állomások. A vonat ugyan megáll egy-két helyen, de lezállni nem szabad csehszlovák területen. Csak úgy futólag látjuk a huszti és a técsői várakat, itt-ott előbukkan a kiapadt Tisza. Az alföldről észrevétlenül a hegyek közé futunk be, megcsodáljuk a finom betonasztalt országutat, s a vonat lassít, a kocsi fénylik, a határőrök leugrának, mert ismét román területre értünk, Dragos-Vodára.

Az egyik utas sajnálkozva megszólal:
— Ejnye és még csak egy eleven csempész sem sikerült meglátnunk! — Mintha azok éppen ezen az ellenőrzött vonalon utazgatnának! Sighetet egy-kettőre elérjük, de csak azért, hogy aztán ott kikössünk reggel 9-től d. u. 2-ig. Délután kisvonattal utazunk tovább. No elegen voltunk, közben ki is derült, be is borult, mentünk, megálltunk, a vonattal ringatott bennünket és végre megérkeztünk a maramures-megyei *Custiura*, amelyet régen Rónaszék fürdőnek neveztek. Itt mindenki vidáman leugrált, kivéve minket, akiket a kocsi vendégmarasztaló festett lócai alig akartak engedni, annyira marasztalt a festék!

Azok a fehér botok.

Feltűnt nekem, hogy bármerre nézek, mindenkinél fehér, faragott, fokos-nyelű botot látok a kezében. A gyerekek, nők, férfiak mind bottal voltak, arra támaszkodtak.

— Mondja, néni itt minden vendég reumas azért járnak mind bottal? — kérdeztem egy nénikét.

— Isten őrizz, lelkem, csak itt ez a divat, könnyebb bottal mászni a hegyeket, osztán mindenki hazaviszi, osztán már a vonatban is láttyák, hogy nyaralni volt. Mert ez itt így divat! No, ezért, lelkem!

Szerencse fel, szerencse le!

Mosolygó, tarkavirágos, tiszta házacskák fogadnak. A falu erdős, hegyek között fekszik s az elején a román katolikus, a végén a ruthén, vagy amint itt mondják, az orosz templom áll. Jótékony sós fürdőjét, pompás páratelt levegőjét sokan keresik. Kora nyártól, késő őszig jönnek mennek a vendégek. Ez az idő ad egy kis kereseti lehetőséget a lakosoknak, mert a vendégek kiveszik a lakást, tej, túró, gyümölcs, csirke stb. is értékesíthető. Talán

amelynek szülőtte volt, Ung, ahol kispapsága felejthetetlen nyarait töltötte. Maramaros, ahol kortársait szokta valamikor látogatni, a Szamos, a Bódi tó vize, partjaiknak virága mind megjelent, megcsillant két szemében ezen a délutánon, miközben rábeszélte, hogy ha más meg nem írná, gondolják arra, hogy valamiképpen megörökítsem mindazt, ami egyházmegyénk és papságunk történetéből még megörökítve nincs és ami ha elvesz, végképp elszökik a szellem is, amely — szerinte — oly egyedülállóan patriar-chális volt eddig a satmari egyházmegyében. „Ha én ezt a satmari papoknak rendezhettem volna!” — sóhajtott fel egyszer, miközben megmutatta a rectori éve alatt a 110 egyetemi tanár számára a Hungáriában rendezett egyik nagy ebédjének klasszikus latinsággal írott étlapját! „Dapum ordinem in prandio honoribus illustrissimorum ac clarissimorum professorum reg. hung. Universitatis de fundatore Gard. Petro Pázmány nuncupatae VI. Cal. Febr. 1929. strato exponit, qui epulas in diversorio Hungaria dicto parari iussit, Al. Wolkenberg; idem orat veniam dapibus appetit que cibi amorem. Etc.” Így kezdődött az étlap, amelynek tartalmához meg tudom még, hogy a hittudományi kar asztala piros, a jogi karé sárga, az orvosiekék a bölcseltekarié barna díszítésű volt, a pálmák rejtő levelei alatt az egyetemi énekharénekeltek... énekelte pedig azokat a régi magyar dalokat, amiket Hofbauer Ignác ma is élő öreg satmari pap szerzett... „Ha én ezt a satmar-

senki sem gondolja, hogy amikor ide jön, először magának tesz jót, aztán meg ezeknek a becsületes embereknek azzal, hogy nyaralásra szánt pénzt itt költi el.

Pár évvel ezelőtt itt az ország egyik virágzó sóbányája volt. Azonban három évvel ezelőtt az állam beszüntette a termelést, mert az aknázási költséget nem fedezte a bevétel.

A falut most is jobbra bányászok lakják. Az üzem leállt, a tárnát elöntötte a víz. A sóból faragott kis kápolnát, oltárt, keresztet betemette az omlás. A csigák, a liftek nem működnek, nem szállítják a bányászokat le és fel a bányába. Nincs munkás váltás, nem hangzik el a köszöntés a tárnába szállók és feljövők felé: „Szerencse fel!”

A só harcosa.

— Bácsikám, maga is bányász volt? — szólított meg egy öregebb embert.

— Eppen az voltam! — bólogat a bácsi, bodor füstfelleggel eregetve pipájából.

Ugy ha csak kimondjuk „só”, mindenki közönséges, értéktelen valamire gondol, de amint végignézek az én bácsikámon, aki egész életét, fiatal éveit, férfikorának legszebb napjait ott lent a bányában töltötte, akkor fogom fel, hogy a só nagyon drága, szinte megfizethetetlen valami, mert emberi erőt követel, mert kenyeret ad, mert családokat nevel. Drága a só, mert odaköti az embert a föld mélyére, mert elzárja a napsugarat, mert erős férfiakok izmának megfeszüléséből, osztráknyitéséből, lent a mélyben dolgozó apák verejtékéből, fent remegő feleségek sóhajából és imádkozó gyermekek mosolyából születik.

A bányász-feleség.

Ott lettem rá figyelmes a templomban. A templom egész nap nyitva, mindenki akkor tér be, amikor akar. Térdepeltem és mellettem suhant el egy asszony. Kezében tarka virágkoszoru. Bizonyára kertjének legpompásabb királynője, piros mályvák, szalviák, őszirózsa. Az asszony megállt a lourdesi barlang előtt és elhelyezte a virágait, majd letérdelt mellém. Félhangosan imádkozott, szavai meg-megütötték fületem: „Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma!”

Mindennapi kenyér! — én ha ezt kimondom sohse kenyérré gondolok, se nem pénzre, vagy megélhetésre, hanem egy beláthatatlan, aranyárga búzamezőre, teli kalászkokkal, himes pipacsokkal, kéklő búzavirágokkal.

Vajjon az a szerény asszony mit gondolt,

Magyarok! Olvasatok és terjesztetek a legszorgalmasabb magyar napt.
Erdélyi Lapok.

papoknak rendezhettem volna! Szívesen tettem így is. Satmar nevét vittem a lelkembe, Satmari diákok emléke, sorsa, jövője jelent meg a satmari vonatkozások révén a 110 egyetemi tanár lelke előtt. Nem hiába történt így sem. Ezek által az ebédet által hoztam ismét össze az egyetemnek szétvárt tagjait. A „jus duplum ex carnis ad artem Rossini”, a „Lucio perca Pelsonia craticula prunave tosta cremore ex piscium seminibus confecto offusa”, a „missus spinae dorsalis vitulinae cum oleribus vernis”, az assum meleagris gallopavonis cum obsonio pulvis ad gustum Waldorf”, a „nobilissimum de Somló defusum”, a „volmina regalia” és volvella Sphingis”, — magyarul: a findsában felszolgált erős leves, a roston sült balatoni fogas, a tavaszi salátával körített borjúgerinc, a francia salátával adott pulykasült, a fagyaltfélék, sajtok, a somlyói, a Regaliák és Sphingisz-szivarkák így is összemeglegettek lelkeket: de mennyire szívesebben melengtettem volna az én szerény, félben fagyoskodó egyházmegyém papjait!...

Néhány vonás egy ny ember arcáról!... Ezek tüntek elem 1935. aug. 31-én, mikor az elképzelt nagy temetés után (ed-sanya mellé helyezték) mintegy hazatértem és elgondolkoztam mindazok felett, amik e napokban történtek és szívem szomorú volt... Lesz-e nekünk valaha még egy Wolkenbergünk?

Magyar Bálint.

amint ott imádkozott gondosan mosott, stop-polt ruhájában? Mire gondolhat? mert csak csupasz hegyek vannak, melyen nem terem meg búza, sovány a föld és terméketlen.

A fürdő.

Tegnap egy gyerek haladt el ablakom alatt és vidáman nótázta: „Üres a pénztárcám belseje, messze van elseje ám!” — Önkénytelenül is a pénztárcámhoz kaptam, je, még igazza lesz a gyereknek!

Igen, mert addig szóba sem álltak velem, míg le nem fizettem 100 lei községi taxát, aztán 100 lei a fürdőnél, hogy azt mondja, zenedíj és kurtaxa. No, hát a zene jó volt, a fürdő is, de néha a kazán és a csövek felmondották a szolgálatot. A tó vize erősen sós, úgy, hogy szabadban pár perc múlva kikristályosodik a testen.

Hanem a nyugagyak körül volt egy kis baj! Mindenki szeretett volna lepihenni a fürdő után a tó partján, de nem volt nyugagy. Nem tudtam háromnál több nyugagyat összeszámolni, ami a fürdőt bérlő „Asztra” társaság tulajdona, tehát szabadon használható. No és erre a legnagyobb jóakarat mellett sem tudott lepihenni harminc ember.

Az „Inferno.”

Véletlenül egyik sétánk alkalmával megpillantunk egy táblát: „Szigoruan tilos a belépés!” No, mondjuk, ezt már csak illik megtapasztalni. Semmi veszélyest nem láttunk, mert csak holmi jámbor szénakazlak ékesítettek a kekerített helyet s azt hittük, hogy csupán azt védik ilyen szigoruan.

Alig mentünk azonban pár lépést, egy feledhetetlen, borzalmasan szép látvány tárult elénk. Hatalmas tétovgő szakadék, omladozó partokkal, függő csipkés, tajtékzó pilleekkel. A mélységben suhanó zúgás, mormoló vízár. Baloldalon hatalmas függő oszlopsor, valami csodálatos alakulat folytán lógat a levegőben, úgy, hogy szinte látjuk leszakadni és alázuhanni a mélységbe. Só-oszlopok, melyeket az eső, a szél szeszélyesen formált, de bátran állíthatjuk, hogy egy-egy szobrász alkotó jókedvében, nehéz véső ütésekkel véste ki a csodálatos alakulatot.

Amulattal nézzük az alázuhanó nap sugaraiban csillogó, sziporkázó „Inferno“-t. A nap közben alábukik, lenge szellő apró törmeléket sodor a mélybe s megborzongat bennünket a félelem. A csendes, félelmes helyről kisértünk a vidám fürdőtelepre.

„Üdvözlégy Mária!” — három nyelven.

Már napokkal előtte mindenki hangoztatta, hogy 28-án nagy Mária-búcsú lesz, mert a ruthénok, vagyis az oroszok ekkor tartják a Nagyboldogasszony napját. Maramures a nap-táregyesítés idején nem fogadta el az új nap-tárt és ünnepeit 14 nappal később tartja, mint mi.

Huszonhetedikén este már megnépesült a templom környéke. Egymásután jönnek a búcsúsok közeli és távolabbi vidékről és Csehszlovákiából is.

Bent a templom virágtengerben úszik. Három pap gyóntat. Kint esteledik. A sötétben gyertyák gyulnak, a csoportok jönnek, egyre jönnek, Pestői képviselőben, apró emberpalánták, hajadonok, kiknek fején élő virágból készült pártá. Apró tükrök, email szívek díszítik a pártát. Vállaikon hozzák a Mária-képet. Színes zászlókat bontogat, lenget a szél.

Nyolc órakor Urangyalára harangoznak. A templom tömve. Mindenki kezében apró, égő gyertya, melyet az ima után odahelyez a csodalevő szent Szűz képe elé.

Egész éjjel folyik a gyóntatás és mégis reggel alig tudok magyarul tudó papot kapni.

Délelőtt a templom szorongásig telve, kint a templom falai körül is ájtatos tömeg hullámzik. Az oltárnál *Medveczky* sighetli ruthén vikárius tartja a misét segédlettel. *Jachovits* tisztelendő, a fáradhatatlan házigazda mindennütt megjelenik, ahol szükség mutatkozik. *Wieland* tisztelendő ur, a római katolikusok lánglelkű pástora nem tartózkodik itthon, de hívei itt vannak. Eljöttek az oroszok Mária-jához!

Mintha egy ember énekelne, olyan zeng-zetes, szép az ének.

Urfelmutatáskor mindenki térdre omlik. A tömjénillattal száll felfelé a buzgó ima három féle nyelven: „Üdvözlégy Mária...”

Es száll... száll az ima három féle nyelven és mire felér a szűz Anya emberi könyvekkel gyöngyözött trónusa elé, egybe fonódnak a szavak színes, illatos virág-koszorúnak.

Mikcsa Luiza.

(Tudósítás)

Abessziánok a

London
Abebából az személyiségek tanák helyes szinia angol szinia számlás pontja, hogy het meg a zási mandátumnak.

Egy hóna
ra való szautasit mény m Népszöve haj

Illetékes anlyan foglal vével. A négy ismeretlen.

Abesszián Nilus-társaság határozottabbi nyilatkozott.

Érdekes abessziánok

Párizsból
követel, min biróval kiegészítve számos ülésben Kedden megban hivatalos A vizsályésről az Uölte meg, me

abesszián benszült szetüzés

Az esetet hogy Ualual táron, Abesszián olasz katonaszel szemben ualuali vidék lenmondása rbat, ezt a vidészin részről tönepélyes boos elégtételadó ti

Abesszián tett indítvány megbízottak e Népszövetség

mutatást adódtést, a terület ják ki a továpon a békeltet kezdeményezé bíról meghív letó esetekben ságokra háritt

Amint me hivatalos közlé beavatott hely azt jelenti, ho letet hozott. K

a vitás ügy anyja

Ujabb jel határozatot me elé terjesztette ság döntése cs *Paris Soir* tud a Népszövetség Az említett dö se marasztalja állapítja meg, igaza, mikor l val szemben. l vatkozhatik az esetre, amely kérti és hábor Ez a körü olasz igényt is

(Tudósításunk folytatása a 3-ik oldalról)

Abesszinia angol fennhatóság alá akarja menteni magát

Londonból jelentik: A Reuter-iroda Addis-Abébából azt a hírt közli, hogy ottani irányadó személyiségek mindinkább azt a megoldást tartják helyesnek Abesszinia számára, ha Abesszinia angol protektorátus alá kerülne. Abesszinia számos vezető személyiségének az az álláspontja, hogy Abesszinia csak úgy menekülhet meg a fenyegető veszélytől, ha kormányzói mandátumot ajánl fel önmagára Angliának.

Egy hónappal ezelőtt az ilyen megoldásra való célzásokat is határozottan visszautasították volna, de ma a közvélemény megváltozott és tudják, hogy a Népszövetség mostani ülése az utolsó hajszál, amelyen a béke függ.

Illetékes körök éppen ezért most már komolyan foglalkoznak az angol mandátum terével. A négus erre vonatkozó álláspontja még ismeretlen.

Abesszinia londoni követe, dr. Martin, a Nilus-társaság legutóbbi ülésén maga is a leg határozottabban az angol mandátum mellett nyilatkozott.

Érdekesen határozott az olasz-abesszin békéltető bizottság

Párizsból jelentik: Politis párizsi görög követtel, mint ötödik tagul meghívott döntő-bíróval kiegészítve, az olasz-abesszin vizsály megvizsgálására választott békéltető bizottság számos ülésének után befejezte tanácskozásait. Kedden meg is történt a döntés, melyet azonban hivatalosan még nem közöltek.

A vizsálykezdés legsúlyosabb eseteként olasz részről az Ualual helység körüli csetepatét jelölte meg, melyben

abesszin katonák és olasz zsoldban álló benschülött katonaság tűzött össze. Az összetűzés egy leány fölötti veszekedésből támadt.

Az esetet abesszin részről úgy fogták föl, hogy Ualual 100 kilométernyire belül van a határon, Abesszinia területén s így inkább az olasz katonaság részéről történt határsértés. Ezzel szemben az olasz felfogás az volt, hogy az ualuali vidéken Olaszország és Abesszinia ellenmondása nélkül már régen megvetette a lábát, ezt a vidéket már elbirtokolta s így abesszin részről történt a határsértés. Az olaszok ünnepléses bocsánatkérést és az olasz zászló előtti elégtételadó tisztelgést kívántak Abessziniától.

Abesszinia előbb a határkérdés tisztázására tett indítványt a békéltető bizottságban, az olasz megbízottak erre otthagyták a bizottságot. A Népszövetség augusztusi ülése aztán olyan útmutatást adott a bizottságnak, hogy a határkérdést, a terület fölötti szuverenitás vitáját hagyják ki a további tárgyalásokból. Ezen az alapon a békéltető bizottság csupán a veszekedések kezdeményezését és lefolyását kutatta, s a döntő bíróul meghívott Politis arról ítelt, vajjon az illető esetekben az olasz, vagy az abesszin hatóságokra hárítható-e valamely felelősség.

Amint mondtuk, az ítéletről még nincs hivatalos közlés. A Paris Soir című lap azonban beavatott helyről eredő értesülésre hivatkozva, azt jelenti, hogy a döntő bíróság salamoni ítéletet hozott. Kimondotta, hogy

a vitás ügyben egyik felet se terheli se anyagi, se erkölcsi felelősség.

Ujabb jelentések szerint Politis a hozott határozatot már szerda délelőtt a Népszövetség elé terjesztette. Amennyiben a békéltető bizottság döntése csakugyan úgy történt, ahogyan a Paris Soir tudja, az nagy támaszt fog nyújtani a Népszövetségnek az olasz igényekkel szemben. Az említett döntés ugyanis formailag egyik felet se marasztalja, lényegileg azonban mégis azt állapítja meg, hogy Olaszországnak nem volt igaza, mikor követelőleg lépett föl Abessziniával szemben. Ennélfogva még ürügyként se hivatkozhatik az ualuali összetűzésre, mint olyan esetre, amely miatt joga lett volna elégtételt kérni és háborút indítani.

Ez a körülmény alaplatanná teszi azt az olasz igényt is, mely azt kívánja, hogy a Népszövetség zárja ki Abessziniát a tagjai közül. A békéltető bizottság döntése tehát az egész népszövetségi állásfoglalásra igen lényeges hatóerővel fog lenni, ha csakugyan a mondott értelemben történt.

Anglia és Franciaország külön-külön tesz előterjesztést a Népszövetséghez.

Genfből jelentik: A különböző országok delegátusai már kedden megérkeztek Genfbe és délután Aloisi báró olasz kiküldött tanácskozást kezdett Lavallal. Aloisi főleg arról érdeklődött, hogy vajjon a háromhatalmi értekezlet jegyzőkönyvét Anglia és Franciaország közösen terjesztik elő, vagy pedig külön angol és külön francia jegyzőket helyeznek a Népszövetség asztalára. Az olasz delegátus felhívta Laval figyelmét arra, hogy

egy közösen beterjesztendő javaslat kedvezőtlen benyomást keltene Olaszországban.

Ugyanis, ha Genfben Franciaország nevében is Eden beszélne, az a látszat alakulni ki, mintha a két nagyhatalom közös frontba tömörült volna Olaszország ellen. Laval úgy látzik magáévá tette az érvelést s úgy valószínűleg külön terjesztik be az angol és francia jegyzőket. A jegyzőkek lényegileg azonosak lesznek, csak külsőségekben különböznek egymástól.

Felborult az abessziniai kőolaj-szerződés.

Az engedélyes társaság az amerikai külügyminiszterium nyomására visszalépett

Washingtonból jelentik: Amerikában szerdán délelőtt bombahatással futott szét a hír, hogy az African Exploitation Development Corporation visszalépett az abessziniai szerződéstől. Tudomására hozta Roosevelt elnöknek, hogy lemond az abessziniai olajmezők kitermelésére kötött egyezményes szerződés végrehajtásáról. A társaság a külügyi hivatallal folytatott tárgyalás eredményeképpen határozta el, hogy

eláll a szerződéstől. Hull telefonon értesítette Roosevelt elnököt az eredményről s Roosevelt melegegését fejezte ki. Az amerikai közvélemény szerint ugyanis ez a szerződés nemcsak az amerikai, de más államok kormányait is súlyos veszedelembé sodorta. Az amerikai társaság egyébként kijelentette, hogy visszalépését haladéktalanul közli a négussal.

SZEPTEMBER 15-ÉN
tartják meg a Fundația Carol nagytermében az Osz-
tályosorsjáték 3-ik osztályának huzását. 11.000 nyere-
mény kerül kiosztásra 29.000.000 lei értékben.

5 JÁTÉKOS MILLIOMOS LESZ
Ez a huzás azért is bír fontossággal, mert ezáltal kö-
zelebb kerülünk a 4-ik huzáshoz, amely október 15-én
lesz megtartva, amikor is egyegyed milliárd kerül
kiosztásra a játékosok között.

AZ ÁLLAMI SORSJÁTÉK

EGY NAGY LÉPÉSSEL TOVABB

VÁSÁROLJON SORSJEGYET IDEJÉBEN. UJITSA MEG SORSJEGYÉT

AZ OSZTÁLYOSORSJÁTÉK 3-ik OSZTÁLYA

Colecturile principale din Ardeal, Banat și Bucovina

Arad	Banca Goldschmidt Casa de Păstrare Generală din Arad S. A.	Cluj	Economia Institutul Comercial de Credit
Brașov	„Fortuna” Alex. Enkelhardt	Oradea	Banca Dacia Union S. A.
Cernăuți	Banca Comercială Națională Banca Oehlgisser & Horowitz Alfred Noe	Ig. Mureș	Ernest Révész
Cluj	Banca Iliescu	Timișoara	Banca Centrală Banca de Scout Banca Timișoarei

Egyszerű és simavonalú az idei év rádiókészüléke

Beszámoló a londoni Olympia rádiókiállításról

Londonból jelentik: Most nyílt meg az évi rendes rádiókiállítás a londoni Olympia hatalmas kiállítási csarnokában. Minthogy Londonban vagyunk, felesleges szót pazarolni arra, hogy a kiállítás nagyarányú és hogy mesteri az elrendezése. Nincs olyan hét, az év ötvenkét hetében, amikor nyílna meg egy-egy nagyarányú kiállítás a Kiállítások Városában, Napoleon nem hiába mondta az angolt „boltosok nemzetének.” Angliában jó árukat készítenek, de még jobban tudják piacra vinni és megmutatni azokat.

Modern kiállítás ez, egyrészt, mert tárgyja is új: a rádió története úgyszólván szemünk előtt folyt le, de modern elrendezésében, anyagában, világítási effektusaiban... és még egyben: Nem kábitja, nem fárasztja ez az embert, mint a régi kiállítások zsebviszása. Ezen a kiállításon — ez nagyon jellemző — éppen olyan holmit mutatnak be, amely az ember füléhez szól, „hangos holmit” s a termekben járva, csak annyi zaj üti meg a dobhártyát, mint egy parkban a távolból jövő katonazene. Hiába, Angliában vagyunk, ahol a beszélgetés csendben, gyors kézmozdulatok nélkül, zsebetett kézzel folyik, az információt szinte súgva adják és a boltosok csak árban és minőségben versenyeznek egymással, ordításban azonban nem igen szoktak.

A kiállítás színei is inkább megnyugtatók, mint izgalmasak. Az emeleti erkélyről nézve megkapó képet nyújt a terem kék, zöld, ibolyaszín és vörös neonfényeivel, de e neonlámpák fénye nem szembántóan rikkító, inkább úgy éri a szemet, mintha a londoni köd fátylán szűrődött volna keresztül.

A tavalyi kiállításon a legtöbb cég arra törekedett, hogy a rádiót „elrejtse” a modern lakásban. Ez kifejezetten gazdag embereknek való probléma: a szegény ember rendszerint örül, hogy rádiója van és nem azon töri a fejét, hogy észrevétlenül helyezze el a készüléket lakásában. Erőszakolt ötletek voltak az aranyozott rokokó hordszékek, amelyek belseje rádiót rejtett és a tölgyfa pohárszékek, amelyekben az ember hiába kereste a tányért és a poharat, csak rádiogramofont és lemezt talált bennük. Ezek az új anyaszerűség — a neue Sachlichkeit — szellemét megtagadó és polgári álszemérmét lehellő holmik egy év alatt eltűntek a piacról, a mostani kiállításon már hírmondó sem maradt belőlük. Az 1935-ös év rádióját az anyagszerűség jellemzi, egyszerű, síma vonalak, nemes matéria, szolid kivitel és tartózkodás minden dekoratív elemről.

A rádió a sebezés műtőjében

Ez a kiállítás nem utánzata az előző kilencnek; tele van újdonságokkal s az első nap látogatottsága azt mutatja, hogy a rádiózás láza még a tetőfokot sem érte el, nemhogy hanyatlana. Tavaly, emlékszem, az angol statisztikák szerint hatmillió angol otthonban volt rádió, tizenkét hónap alatt ez a szám majdnem tizenöt százalékkal emelkedett; ma hétmillió angol családnak, azt mondhatjuk, hogy majdnem minden második családnak van rádiója.

Az elmúlt öt esztendőben a rádió hatalmas iparágá vált Angliában. Óriási cégek foglalkoznak rádiókészülékek gyártásával és a vállalatok haszna megengedi, hogy évente nagy összegeket költsenek kísérletezésre. A legtöbb angol gyár nagy laboratóriumokat tart fenn, állandóan új tökéletesítésekről számolnak be. Reméljük, már nincs messze az az idő, amikor a „leadott” hang a „természetes” hang illúzióját fogja keltetni. És az az idő, amikor már csak annak az embernek nem lesz rádiója, aki irtózik tőle és nem tudja megszokni korunknak ezt a vívmányát.

Az idén már nem mutatnak be televíziorokat az Olympiaiban. Hála Istennek! Az elmúlt öt esztendő alatt a távolbalatást sikerült lejáratni a közönség előtt. Ebben a pillanatban a távolba-

látás még mindig a jövő zenéje. Még az sem biztos, hogy ez a jövő „közéjövő”-e, vagy sem. Türelemnek kell lennünk. Az elmúlt húsz esztendő találmányai és technikai meglepetései már annyira elkényeztettek bennünket, hogy úgyszólván márról-holnapra várjuk az új csodákat. Még azt sem állíthatjuk biztosan, hogy a különböző televíziós eljárások eredményei megoldották-e elméletben a távolbalatást. Amit eddig láttunk, az tudniillik csupán „érdekes” dolog volt; kivitelben ott tart valahol, ahol a Lumière-fivérek első primitív mozija s Mongolfiére ábrákkal díszített első léggömbje s messze áll attól, hogy tömegcikk lehessen belőle. Marconi tanár tíz év óta dolgozik a távolbalatáson s azóta a közvélemény folyton „remél.” A részleteredményekről hatalmas hasábok számolnak be a világsajtóban, amelyek a „tökéletes távolbalatást” szinte fix dátumokra ígérik, a dátumok azonban elmúlnak anélkül, hogy épkezláb megoldást hoznának.

Beszéljünk inkább arról a készülékről, amely a rádió sugarait az operációsteremben használja fel. A „rádiókés”-ről, amelynél maga a sugár végzi az operációt az orvos keze helyett, már hallottunk; a laikus azonban most látja a készüléket először. Formájában kis Röntgenkészülékre emlékeztet ez a gép, a kapcsolók alatt azonban ilyen háborzongató felírások vannak: „Felbőrvágás”, „Szövetvágás”, „Koaguláció.” A készülék százméteres hullámhosszon dolgozik és csak azért szerelték a kiállítási tárgyak között, mert az angol posta rádiómérnökei, akik már évek óta dolgoznak a leadást zavaró zörejek kiküszöbölésén, rájöttek arra, hogy abban az esetben, ha a műtőterem falait cinkkel vonják be, a „rádiókés” működése nem okoz zavart a kórház környékén a leadás élvezetében, mint eddig.

Néhány angol cég több újszerű eljárást mutat be, amelyek segítségével a különböző háztartási elektromosgépek okozta mellékzörejt

Telepathox — a modern technika csodája

Allandóan óriási tömeg veszi körül a robotembert, amely nemcsak beszélni, hanem, úgy látszik, gondolkozni is tud. Felel a kérdésekre, megmondja, mi a kézbentartott újság címe, képes hosszú számoszlopokat összeadni, szóval ugyanazokat a csodákat ismétli meg, mint a vásárok és mutatványostelepek régi attrakciója, a „csoda...” Elámulna az ember a behálta modern csodáján, ha a kiállító Marconi-vállalat el nem mondaná maga, hogy a titokzatos robotember ügyes trükk. Hogy azonban mi rejlik a zseniális trükk mögött, nem sikerült megtudnom.

Aztán itt az autórádió. Már évek óta dül-

könnyen ki lehet a vételből kuszobolni, így például olesó és célszerű „zörejelölőket” látunk, amelyeket rá lehet szerelni a villamos ventilátorra, hajszárítóra, villanyórára, porszívógépre, a fogorvos villanyfűrójára s ilyenmódon elejét lehet venni az olyan gyakori „titokzatos” zörejeknek, amelyek már annyi rádióvételt hiúsítottak meg.

Rádió a kabátzsebben

A kiállítás érdekes újításokat mutat be azon a téren is, hogyan lehet a hordozható rádiókészülék nagyságát és súlyát mind kisebbre redukálni. Az „Empiric”-társaság például olyan „szúnyog” (midget) típusú készüléket hozott piacra, amely a felsőkabát zsebében is elfér; s a súlya mindenestől sem több, mint ötven-hatvan deka. Ez a hordozható készülék még a táskagramofonra is rádupleáz célszerűség dolgában.

Egy másik vállalat még tovább ment: olyan rádiót állít ki, amely a szó szoros értelmében elfér egy cigarettaszelencében. Ebből is indultak ki: bakelitből cigarettaszelencét készítettek s ebbe a szabványos tokba, amely becsukva pont akkora, mint egy tíz szivarka befogására alkalmas doboz, helyezték el a készüléket. Meg kell azonban mondani, hogy a battéria számára már nincs hely a dobozban: azt már külön skatulyában kell elhelyezni. Ez a cigarettadoboz-rádió egyelőre még nincs a piacon, csak megkezdésnek szánták a kiállításra, ahol ki is próbálták. — Elég jól működik, — a cég azonban még nem merete piacrahozni. Egy kicsit megelőzte korát.

Sokkal fontosabb az a rádiókészülék, amelyet az angol rendőröknek az egész világon ismert sötétkék sisakjába építettek bele. Maga a hangosanbeszélő a sisak csúcsa alatt van és alumíniumból készül. Ilyenmódon kiküszöbölték a fülhallgatót. A készüléket, amelybe a sisakot be kell kapcsolni, a mellényzsebben hordja a rendőr.

A cég, amely piacra hozta ezt az érdekes és célszerű holmit, azt mondja, hogy több külföldi állam rendőrsége már bevezette a találmányt, Anglia egyes vidékei is, London azonban még nem. Megkérdeztem, hogy milyen körzetben használható ez a praktikus újítás, csak az őrszobák sürgős üzeneteit lehet fogni vele, vagy ha elűnja magát őrhelyén a „bobby”, lehet vele például tánczenét is hallgatni. Azt mondják, lehet.

nek körülötte a viták az angol közlekedésügyi minisztériumban. Egyszer arról adnak hírt, hogy veszélyes és be fogják tiltani, végül aztán mégis megengedik a használatát. Az ötlet Amerikából jött s az a célja, hogy a gyakran hosszú útra induló utast menelközben szórakoztassa. A vezetőt nem, legalább is a gyalogjárók érdekei azt követelnék, hogy ne. Ennek ellenére ismerék két-három olyan úrvezetőt, akik, ha elhagyják a londoni forgalmat, bekapcsolják a London Regional tánczenéjét. Ket angol rádiógyár mutat be autórádiót, az egyik húsz fontba kerül. A magam részéről külön szerettem a rádiót s külön a testi épségemet... H. A.

SZÉKELY posztóáruház

közi, hogy Oradea, Str. Avram Iancu 5. szám alatt 15 éve fennálló üzletét

PIATA UNIRII, SAS-PALOTA

főbejárati sarokhelyiségbe áthelyezte

Minden vevő,

ingyen

aki az új helyiségben szept. 7-ig bezárólag legalább 200 leiért vásárol.

egy patent nikkel csavarirónt és márt 1000 lei vásárlásnál

egy művészi kivitelű töltőtollat kap ajándékba.

Senki el ne mulassza ezt a kedvező alkalmat!!!

HIREK

Központi szerkesztőség, kiadóhivatal
és előfizetés teljesítési helye

Oradea, Strada Regele Carol II. 8.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldön: Egész évre 800, félévre 400, negyedévre 210, egy hónapra 70 lei.
Magyarországon: Egész évre 50 P, félévre 25 P, negyedévre 15 P. Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepek 24 fillér.
Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037.
Telefon: 27.

Felöltszerkesztő: PERÉDI GYÖRGY
Ciuj szerkesztő: dr Sulyok István
Cuij, Piața Unirii 13. — Telefon 802.

Kéziratokat nem örvünk meg és nem adunk vissza.
Csekk választékosan magánlevelekre válaszolunk.

Zürichi zárlat. Párizs 20.26, London 15.22 fél, Newyork 307 fél, Brüsszel 51.60, Milánó 25.05, Madrid 41.97 fél, Amszterdam 207.57 fél, Berlin 123.35, Bécs — schilling 59.40, Prága 12.70 fél, Varsó 57.92 fél, Belgrád 700.

Búza: 340 lei. Az oradeai Mezőgazdasági Kamara a terménypiac tegnapi és tegnapielőtti árai-ról az alábbi hivatalos jelentést adt ki: Búza 340, rozs 240—250, árpa 270—290, zab 260—270, tavalyi tengeri 350—380, csöves tengeri 170—190, széna 100—130, búkköny 100—130, lóhere 140—160, lucerna 150—180, szalma 35—38 lei. A kövér sertés ára a legutóbbi hetipiacon 18—22 lei között ingadozott.

Serédi hercegprimás elindult Angliába. Budapestről jelentik: Serédi Jusztinian, Magyarország hercegprimása kedden délelben az Orient expresszel elindult angliai útjára. A magyar hercegprimás a pápa megbízásából felszenteli a Downside-ban épített új római katolikus bazilikát.

Roska Jónó rekvimje. Petroseni. Saját tud. Jelentették, hogy Roska Jónó főesperes-plébános halála mélységes részvételt keltett egész erdélyszerte. Az alig 46 éves Roska Jónó egyike volt az egyházmegye legkiválóbb papjának és hívei végtelen nagy szeretettel ragaszkodtak hozzá. A petroseni plébániatemplomban megtartott egésznapos üzentmiséldozat bemutatásán megjelent az egyházközség vezetősége teljes számban és a nagy kiterjedésű család tagjai. Roska Jónó halálát gyászolják testvérei: Roska József, dr Roska János, Roska Róza, dr Roska László, dr Bochtánovits Zoltánné sz. Roska Biri, továbbá Schwieger Boris, özv. Roska Miklósné sz. Frölich Jolán, Regéczy-Nagy Lili, Kotsis Jolán, dr Bochtánovits Zoltán sógoronni és sógora, valamint Lehoteky Kálmánné, Roska Lajos, Roska László, Bochtánovits Éva, Roska Janika, Bochtánovits Sanyi unokahugai és öccsei.

Anghelescu személyesen jön Ciucba a sumulei árvaház ügyében. Mercurea-Ciuc. Saját tud. Megírták, hogy dr C. Anghelescu közoktatásiügyi miniszter aláírásával rendelkezést kapott a megyei tanfelügyelőség, hogy a ciucsumulei árvaház szeretházát, amelyet két évtizedek ezelőtt a Csiki Magánjavak alapított és amelyet a román uralom ideje óta a földművelésügyi miniszterium (CAPS) tartott fenn, vegye át a közoktatásiügyi célokra, az árva gyermekeket és az azokat gondozó Szent Vincés nővéreket lakoltassa ki és nyisson abban Opoinca nevű igazgatótanító vezetés alatt állami iskolát. A rendelkezést érthető megdöbbenéssel fogadták a Vincés nővérek, akik rengeteg munkával, szorgalommal, példás takarékosággal és a vizsgálatok során többször elismert és dícsérettel méltatott beosztásukkal valóságos minta árvaházat létesítettek. Nyomban Bucurestibe utaztak és kihallgatáson lárták fel Anghelescu miniszternek a helyzetet. Anghelescu miniszter nagy meglepődésükre ke-reken kijelentette: nem tud olyan rendelkezés-ről, amelyet kiadott volna az árva- és szeretház kiköltetésére. A miniszteriumból valaki olyan rendelkezést íratott alá vele, amelyről előzetes felvilágosításokat, referátumot nem adott. Nyomban elrendelte a vizsgálatot és addig is utasította Chele tanfelügyelőt, tartsa az átvétel ügyét függőben, míg államtitkárával személyesen ki-száll Ciucsumuleura és a helyszínen vizsgálja felül a helyzetet. Itt említettük meg, hogy Tomo-zei Constantin állami igazgatótanítót, aki az árva-házi állami iskolát vezette és aki az árva- és szeretház legnagyobb ellensége volt és aki a nővéreknek 17.149 lei étkézési díjjal tartozik, Gheorgheni városba helyezték át.

Üngylikos lett a pótvizsgán elbukott diák. Oradeán kedden délelben egy óraker a Batrane Nicolae-utca 21. számú ház kertjében Steyer katonai piaztoollyal főbelőtte magát Mo's Marius 17 éves diák. Az évvégi vizsgán elbukott németből és számtanból és kedden délelőtt a pótvizsgán is elbukott. Délelben ment haza és édesanyjának azt mondta megbukott, nagyon szégyeli magát. Aztán elment unokabátyjához s annak kertjében elkövette végzetes tettét. Esméletlen állapotban szállították a közokrházba, ahol este 9 órára ki-szenvedett, anélkül, hogy eszméletre tért volna.

Dougherty philadelphiai bíbornok-érsek a postaszolgálatról. Dougherty kardinális egyik philadelphiai postaépület felszentelése alkalmából megható imát mondott, amelyet az alábbiak-ban adunk közre: „Ha elgondoljuk azokat a nagy szolgálatokat, amelyeket a posta tesz az emberiségnek, felismerjük Ó Uram, a te gondvil-selédet, mert a sajtóval, rádióval és távbeszé-lővel egyetemben nagyszerű eszköze az emberi-ség tömörítésének. A posta közvetíti az örvende-tes és szomorú családi híreket, erősíti a kap-csolatot a családtagok és jóbarátok között. Ál-tala üzenetük eljut a világ legszélső sarkára s összeköt bennünket az ott élőkkel. Felhasználva a legmodernebb eszközöket: repülőgépet, vasutat, hajót, szánkót eljuttatja leveleinket a legsöté-tebb Afrika lakóihoz. A családi hírek közvetíté-sével vigasztalja az elhagyottakat, fogságban levőket, szenvedőket, katonákat és a hithirdető-ket. Megkönnyíti a kereskedelmet. Közelebb hozza egymáshoz a világ összes vállalatait és vásár-tereit. Közli velünk a politikai eseményeket, kor-mánvrendeleteket, törvényeket, ítéleteket. Tudó-sít a fölfedezésekről. Felbecsülhetetlen szolgál-a-tokat tesz az irodalom terjesztésével a művelő-désnek. Mindezek után elmondhatjuk, hogy a postahivatal az emberiség szeme és füle. Ezért a dráma ajándékért halát adunk Neked Ó Uram!”

Templom és kulturházzszenelés Sätmaron. Saját tud. Jelentették, hogy Sätmar külvárosai-ban templom és kulturház épült. A Zsadányi-uton levő kulturház felszentelése, a kis kápolná-val együtt, vasárnap lesz ünnepélyes keretek kö-zött. Az Unió mellett épült Kis Szent Teréz temp-lomot október hó folyamán szentelik fel.

A székelység szégyeme. Mercurea-Ciuc. Saját tud. A székelység büne, a vereke-dés napirenden van ma is. A korcsmákban minden vasárnap folyik a vér. Plaesii de Sus községben a táncmulatságon Máthé Imre és Lakatos Pál Péter legények több társuk segít-ségével súlyosan elverték Okos Antal és An-drás Imre legénytársaikat. Valóságos közel-harc fejlődött ki itales virtuskodásuk folyán-t és Okos Antal halva maradt az utcán, míg András Imre életéről lemondtak az orvosok. A két gyilkos legényt átadták az ügyészségnek. Ugyancsak halállal végződő verekezés történt ugyanaznap Ghimes-Faget községben is. An-tal Miklós ghimesi legény Unguran Andrei kocsmájában vitatkozás közben leszurta Görbe Miklós ivó cimboráját, úgy, hogy még a hely-szinen meghalt. Falunelvelők álljanak az élre

Biztos gyógyhatás szív és vérkeringési zavaroknál, szervi, elhízásos érlelmeszesedés, vesebaj, vérszegénység, izomszűz, hólyaghurut és kimerüléses idegesség esetén.

Női betegség a változások zavarok, fertőző betegségek, mérgezések nyomán fellépett idegbajok (Tabes stb.) esetel-ben a legjobb eredménnyel.

Ivókurák, szakszerű orvosi kezelés.

Kitűnő konyha, elsőrendű szállodák. Diétás penziók, mérsékelt árakkal. Új, modern uszoda, napfényes strand-dal. A CFR vonalain 500/0-0s utazási kedvezmény. Állandó katonaszene. Pausál-kurák „Európa” utazási irodák utján.

Fürdőidény május 15-től október 1-ig. Prospektust, fel-világosítást szívesen küld Muechong Buzias Gyógyfürdő R. T. **Fürdőigazgatóság, (Banat) Buzias**

Zarándoklat Mária-Radnára. Az ora-deai-venetiai róm. kat. plébánia hivatal értesíti az érdeklődőket, hogy szept 8-ra a radnai za-rándoklatra ismét vesz fel jelentkezőket. Jelent-kezési határidő csütörtök — szept. 5. este. Au-tobuszon a jövet-menet-díj 220 lei.

Milliók sikkasztásért feljelentették Sätmar volt alpolgármesterét. Saját tud. Sätmar nemre-gen lemondott alpolgármestere, Damboianu Izid-or nagyon gyakran került összeütközésbe az igazságügyi hatóságokkal. Alpolgármesteri széke-ből is egy feljelentés miatt kellett, hogy távo-zék. Damboianu háboru után került az okirály-ságból Sätmarra. Alpolgármesteri kinevezéséig alig ismerték. Akkor került az érdeklődés kö-zéppontjába, amikor a Dreptatea című lapban Protopopescu Nunuca volt sätmari képviselő megírta, hogy az alpolgármester okirathamisíta-sért három hónapot ült a vacaresti fegyházban. A cikk megjelenése idején jelentette fel Parkas szemétfuvarozási vállalkozó Damboianu a vármegyei prefektusnál, hogy 30 ezer leit vett át az-al, hogy a szemétfuvarozási koncessziót az ő ré-szére megszerzi ismét. Hetekkel ezelőtt dr Arde-lean vármegyei prefektus rendelkezése a rendőrség őrizetbe vette Damboianut. Az Avas részére kiutalt inségkukoricával nem számolt el, mert ő volt itt a kormánybiztos. Később szabadon en-gedték és azt mondták, hogy tévedésből történt az őrizetbevétel. Most ismét feljelentést tettek Damboianu ellen s milliók sikkasztással vádol-ják. Damboianu Izidor, az Unió vagongyár bérlés-zárolási osztályának vezetője s a munkások jelentették fel. A feljelentés szerint a papíron szereplő bérek jó részét leütötte és elszikkasztotta. A munkások ez ellen többször is kifogást emeltek, amire ezeket Damboianu magához ren-delte és megpofozta. Az ügyészség helyt adott a feljelentésnek és dr Hajas Ioan vizsgálóbíróhoz tette át az ügy iratait kivizsgálás céljából. A be-idezett tanuk első kihallgatása szeptember 21-én lesz.

Óriási tornádó pusztított a mexikói partvidéken. Newyorkból jelentik: Ame-rika délkeleti partvidékén s a mexikói part-vidéken borzalmas vihar pusztított. Az orkán Floridában is rettenetes pusztításokat végzett s több kisebb várost valóságos elsöpört a dü-höngő vihar Floridából eddig ötszázöt halottat s rengeteg sebesültet jelentenek. Mexiko part-vidékén egy ágyunaszád s egy vámőrhajó zá-tonyra futott, de ezenkívül is számos hajót so-dort zátonyra az orkán. A Lema folvó kilépett medréből s elárasztotta a vidéket. Ezen a vi-harzonán emberemlékezet óta nem pusztított ilyen méretű orkán. Floridában több ezer ha-lottira számílanak. Jellemző az orkán erejére, hogy hatalmas vashidakat gyujtószállként rop-pantott ketté és döntött romokba. A vihar tel-jesen elzárta és feldulta a Keys-szigetcsoportot s a szigetcsoport több ezer lakosát az éhhalál fenyegeti. Amerikában a hadsereget, haditen-gerészetet s a vöröskeresztet mozgósították a mentési munkálatokra.

és a helyi viszonyok ismeretével igyekezzenek feketéket felni erre a rengeteg áldozatot követelő virtuskodásra. Neveléssel, jóindulattal, akarással meg lehet csinálni.

Az aradi tanács egy szótöbbséggel ismét Szendreynek adta ki a színházat. Saját tud. Arad város időközi bizottsága szerda délelőtti ülésén foglalkozott a magyar színházra benyújtott aján-latokkal. Berzovan János pénzügyi tanácsos, a szabadságon lévő kulturtanácsos helyett terjesz-tette a tanács elé a beérkezett három ajánlatot: 1. Szendrey Mihály és Róna Dezső együttes pá-lyázata, 2. Inke Rezső és Forgács Sándor együt-tes pályázata és 3. Salgó Pál aradi hírlapíró pá-lyázata. Heves vita alakult ki. Parecz Béla dr, a Magyar Párt elnöke Szendrey mellett foglalt ál-lást, míg Vulpe József tanácsstag hevesen elle-nezte. Vulpe elmondotta, hogy Szendrey ellen a perek egész sorozata fekszik az aradi és timișoa-rai munkabírósnál, valamint a helyi járásbí-róságnál. Nem fizette a színészeket, a ruhatárost, sőt nem tett eleget a várossal szemben vállalt kötelezettségének sem. Amikor családos színé-szek, akiknek 6—7000 lei fizetésük volt, pénzüket kérték, 10 leit adott. Neveléses a Szendrey családnál a tradíciókra hivatkozni — folytatta be-szédét Vulpe — mert ebből csak szomorú követ-keztetéseket lehet levonni és semmiféle erkölcsi alapot nem nyújt. Már évek óta, hol az öreg, hol a fiatalabbik Szendrei kapja meg a színházat, de apa és fia egyformán jár el mindenkivel. Utána Vicas Gyula dr kijelentette, hogy kár sokat vitatkozni, hiszen az aradi színészet ügyis haldok-lik, hagyják kimulni. Vulpe dr közbeszólt: Ha a kisebbségi tagok is ezen a véleményen vannak, úgy tényleg kár. Parecz Béla dr és Vigyázó László kifejezetten ellentmondanak Vicasnak, de továbbra is Szendreyt ajánlották, mert az még mindig több garanciát nyújt, mint a többi pá-lyázó. A polgármester felolvastatta a pályáza-tokat. Szendrey semmiféle előnyt nem biztosít benne a városnak. Inka és Forgács háta mögött 60 ezer lei tőke és 70 ezer lei értékpapír áll, míg Salgó szintén anyagi garanciát vállalt és minden egyes eladott jegy után 1 lei adót ígért a város-nak. Cotioru Romulus dr polgármester ezután kijelentette, hogy nem óhajt a vitába belefoly-ni és éppen ezért szavazásra tette fel az ügyet. Elő-ször arra nézve kért választ, hogy bevizsgálják-e Szendrey multbeli ténykedéseit. A tanács 5 sza-vazattal 4 ellenében úgy döntött, hogy nem. Most a polgármester megkérdezte: Szendreynek ad-ják-e a színházat? Ujraszavazáskor 4—4-es arány alakult ki, mivel Zab István tartózkodott a sza-vazástól. Erre a polgármester felkérte Zab Ist-vánt, hogy adja le ő is szavazatát. Zab Szend-reire szavazott és így 5:4 szavazataránnyal ismét Szendrey kpta meg az aradi magyar színházat. Vulpe tanácsos rögtön megjegyezte: Ezek után ne csodálkozzanak az urak, ha Szendrei ülés-ről-ülésre átát csdekedeteivel fogja szórakoztat-ni a bizottságot. A döntés híre gyorsan terjedt el a városban és ellentétes véleményeket váltott ki. Ha Janovics benyújtotta volna pályázatát, a Magyar Párt támogatásával, egyhangú szavazat-tal nyerte volna el a színházat.

Abbanmaradtak a Gyilkos-tó telefon felszerelés munkálatai. Gheorgheni. Saját tud. A tavasszal megirtuk, hogy a Gyilkos-tó klimatikus bizottság szorgalmazására a város elhatározta, hogy a Gyilkos-tóhoz kivezetendő telefon felállítási munkálataihoz díjmentesen bocsát rendelkezésre megfelelő póznákat és munkaerőt. A telefon társaság is megígérte, hogy előlegezi a felszerelési költségeket. A munkálatok meg is indultak, a póznákat mindenütt fel is állították, azonban további munkának nyoma sincs, pedig a villatulajdonosokra kirótt 1200 leiek is befolytak. A villatulajdonosoknak értehetetlen ez a késleltetés.

Az ideai szüret kilátásai. Bucurestiből jelentik: A földművelésügyi minisztériumhoz eddig beérkezett hivatalos és magánjelentések szerint az ideai bortermést 7 millió hl-re becsülik. Moldva egy részében a termést a jég teljesen elverte. Délbeszarábiában a hosszantartó szárazság miatt gyengébb termést várnak. A putnai és prahovai kerületekben viszont kiváló termés ígérkezik.

Nyaralás a sarkvidéken. Montrealból jelentik: Byrd kapitánynak, a híres sarkkutatónak a társa Walter Queen hadnagy, aki több sarki expedícióban vett részt, visszaindult az északi sarkra, mert ott akarja eltölteni a nyarat. Queenet elkíséri fia is. A sarkkutató tengerészt ezúttal nem tudományos célok viszik a sarkvidékre. A híres sarkkutató az északi sarkon ezúttal — nyaralni akar.

Saját érdekében

kérje mindig a cukrot, sót és lisztet
50 kgc.-os papírsák

csomagolásban, mert ezek a papírsák tartósak, olcsók és higiénikusak.

Kifosztották Oradeán a híres Novometzky cukrászdát. Oradeán a Sas-passaage épületben, amelynek éjszakára elzárható három rácsos vaskapuja van, szerdára virradóan betörték és kifosztották Novometzky Imre hírneves cukrász cukrászdáját, mely már 37 év óta van mai helyén. Este 10 óra után zárta be a cukrászdát Novometzky. Reggel 6 óra után a nyitáskor megdöbbenéssel látta, hogy éjjel a betörők a cukrászdát teljesen felrogtatták. A márványasztalok felborítva, a sütemények szétszórva, a páncélszekrény valami súlyos szerszámmal összetörve, de felnyitni nem tudták. Az alsó részből azonban ellopták a drága súlyos ezüst evőkészletet, amelyeket Novometzky bankettek rendezésénél használt. A kézi pénztárból ezer lejt és a jótékony egyesület perselyéből szintén több ezer lejt vittek el. A betörők egy női kalapot, egy pár cipőt s egy teljesen új lepedőt hagytak a helyezésén. Különös, hogy a három vaskapu zárva volt, éjjeli őr is van az épületben, mégis keresztül tudták vinni ezt a nagyszabású betörést. A rendőrség érélyes nyomozást indított a betörők után.

Egy református lelkész felbujtással vádol az ügyészség a calarasi gyilkosságban. Turda. Saját tud. Karácsonykor Calaras községben, mint annak idején jelentették, bál volt, mely nagy verekedéssel végződött és két ember halva maradt a bálteremben. A gyilkosságnak tíz vádlottja és nyolcvan tanúja van. A vádlottak között van Biró János oltani református lelkész, akit az ügyész vádirata felbujtással vádol, de a lelkész erővelesen tiltakozik a vád ellen. A főtárvádat most kezdték meg a turdai törvényszéken. Még a tanukihallgatások folynak. Hélet csak a hét végére várható.

Megjelent a Szövetkezeti Értesítő új száma. A Gazdasági és Hitelszövetkezetek Szövetségének hivatalos lapja, a Szövetkezeti Értesítő igen gazdag tartalommal jelent meg. Tartalmából különösen kiemelkedik gróf Bethlen László cikke, amelyben bejelenti, hogy a Szövetség Targu-Muresen modern tejfeldolgozó telepet épít, amely működését az ősz folyamán már meg is kezdi. Dr. Szász Ferenc a tejszövetkezeti munka sikerének feltételeiről. Torók Bálint népkönyvtárak felállításának szükségességéről. Gvarmathy Árpád a hitelképesség megállapításáról cikkezik. Dr. Mikó Imre a heil-betétjavítás kérdéséhez szól hozzá. Vita Sándor lengyelországi szövetkezeti tapasztalatairól számol be, dr. Hadnagy Károly az odorhelumegveji tejszövetkezetek adókirovésairól számol be. A lapot a Külföldi Szövetkezeti Élet, Hírek, Ügyvezetés-könyvelés rovatok teszik változatossá. A hivatalos rész pedig a szövetkezeti könyveléket látja el a szükséges útmutatásokkal. A lap elosztási ára egy évre 120 lei. Megrendelhető Cluj, Str. Memorandului 12.

Az aranyosszéki unitáriusok vendégei. Turda. Saját tud. Illusztris vendégek látogattak el Turdára és Aranyosszék unitárius lakossága falvaiba dr. Boros György unitárius püspök vezetésével dr. Hall Alfréd angol főpap, az amerikai Szabadelvíz Keresztények Világszövetségének elnöke és dr. Mátecio Johann cseh-morva unitárius püspök és dr. Szentiványi Sándor theol. tanár (angol-magyar tolmács), dr. Abruabányai Ede képviselő, dr. Gál Miklós képviselő Clujról, autókkal érkeztek Turdára, ahol Lőrinczy Dénes esperes az egyházközség nevében fogadta a vendégeket, akik azután sorra meglátogatták a Turda-vidéki falvakat: Cheiat, Cornesti, Moldanesti, Badenit, Pleasit, Pimitent, Sft.-Gheorghet s estére visszatértek Turdára. A falvakban a nép mindenütt nagy lelkesedéssel fogadta őket. Turda este ünnepi istentisztelet volt, mely után a vendékek visszatértek Clujra.

Jossida japán orvosnak sikerült az állatokon mesterséges úton rákbetegséget előidézni. Jossida fiatal japán orvosnak — mint Tokióból jelentik — sikerült a rákolt mesterséges úton az állatoknál előidézni. A fiatal japán tudós felfedezése nagy szenzációt okozott a tudományos világban. Több neves orvos és rákkutató tudós utrakelt a japán fővárosba, hogy Jossida felfedezését, melynek beláthatatlan jelentősége van az emberpusztító rákgyógyászatban — ellenőrizték.

Szálloda poggyász nélküli utasoknak. New-yorkból jelentik: Az egyik legnagyobb és legelőkelőbb angol szálloda érdekes újítást vezetett be. A szálloda igazgatósága gyakran tapasztalta, hogy egyes vendégei lekésnek a vonatból, csomagjaikat feladják és így minden tolettészer nélkül kénytelenek egy-egy nappal tovább időzni a szállodában. A szálloda vezetősége — hogy vendégeit megkímélje az ilyen kellemetlenségek-től és a fölösleges kiadásoktól — minden ilyen vendégének, ha kívánja, a legszükségesebb tolettészerket rendelkezésére bocsátja. A férfiaknak pyjamát, fésűt, hajkefét, forkefét, kis fogpasztatubust, borotvát, pudert, pamacsot és borotvaszappant ad. A nőknek hálóinget és a legszükségesebb női tolettészerket. A fehérneműt, hajkefét, a fésűt és a borotvát, ha a vendég eltávozott, fertőtlenítik és celofán-tokba teszik. A többi tolettészer a vendégé marad. A szálloda igazgatósága szerint az újítás nagyszerűen bevált.

* Fejfájást és az idegtájdalmak minden nemét sikeresen szüntetjük meg az ismert és több mint 6000 orvos által írásban is dicsért Togal tablettákkal. De reumán és csuszos bántalmaknál is nagyszerűen bevált a Togal. A Togalnak nem volna szabad egy házból sem hiányoznia. Minden gyógyszerárban kapható.

A Saravaki rádza leányának esküvőjére készülnek Londonban. Nagy szenzációt okozott Londonban Saravaki rádza leányának köztudomásra jutott eljegyzésének híre. A Saravaki rádza Pirl nevű 22 éves leányát ugyanis eljegyezte Poy Harry 34 éves zenekari karmester, akinek utja egyszerű mesterember. A fiatalok egy londoni bárban ismerkedtek össze, ahol — mint a regényekben szokás — egy pillanat alatt egymásba szerettek. Pirl hercegnő édesanyja, aki ugyancsak Londonban tartózkodik, beleegyezését adta a frigy megkötésére. A rádza egyelőre nem kapott hírt leányának elhatározásáról, de már sürgönyöztek érte, akit 3 hét múlva várnak az angol fővárosba.

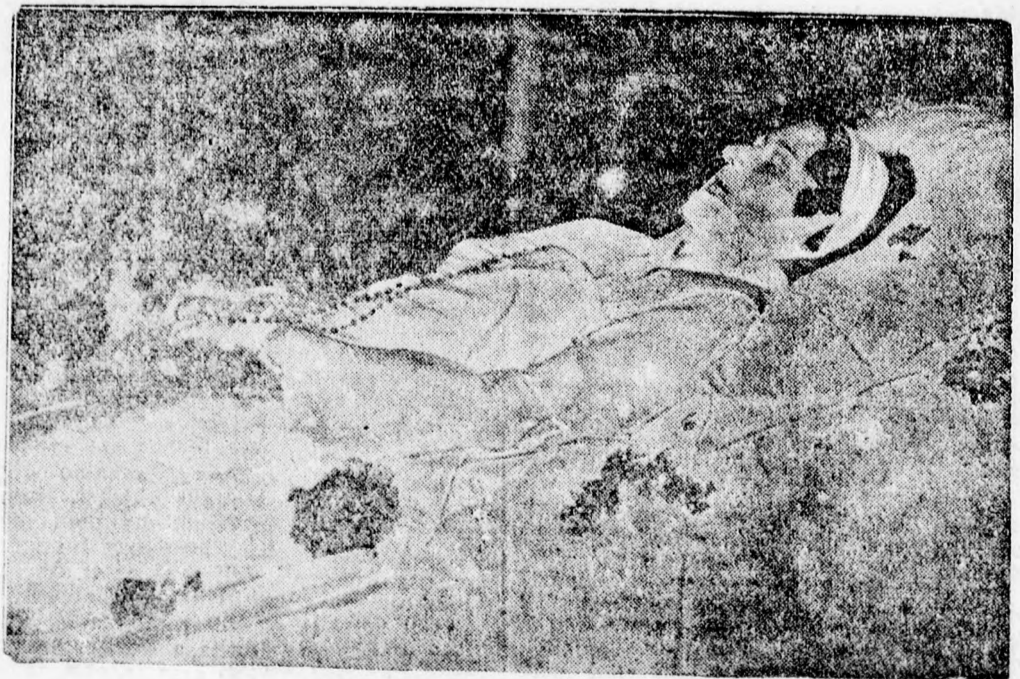
* Aggyértődülés, szivszorongás, nehéz lélegzés, félelemérzet, idegesség, fejfájás, lehangoltság, álmatlanság, gyengeségi állapotok, munkaképtelenség a rendkívül enyhén ható természetes „Ferenc József” keserűvíz használatával által igen sokszor gyorsan megszüntethető. Tudományos megállapítások megerősítik, hogy a Ferenc József víz a makacs székszorulás és az emésztőcsatornán át történő mérgeződések mindenféle jelenségénél — öregnek és fiatalnak — a legjobb szolgálatot teszi.

Ötmillió leivel büntettek meg két földbirtokost. Sätmar. Saját tud. Berger Miklós és Berger Jenő bereui földbirtokosokat ötmillió leire büntették a vámbhatóságok, a két birtokos 1927-ben Halminál jött át Csehszlovákiából s a vámbhatóságoknak nem jelentették be, hogy valuta és vámolni való van náluk. A vámtisztek a csomagvizsgálásnál megtalálták náluk és ötmillió lei bírságot róttak rájuk. Nem tudtak fizetni, mire megindult az eljárás, hogy a bíróság fogházbüntetésre változtassa át a pénzbüntetést, amit most mondott ki a legfelsőbb bíróság s az ilyen esetekben előirt maximális büntetést, hathónapi fogházat szabott ki rájuk.

* N. Ambrózy Irén hegedűművészné a növendők Oradea, Str. Gen. Mosoiu 16.

A tüzoltó lángoló szerelme. Tokióból jelentik: Egy osakai fiatal tüzoltó hosszabb idő óta halálosan szerelmes egy helyi, csinos pillangókisasszonyba. Már jónéhányszor nekibátorodott, hogy ezt a kedves hölgynek személyesen tudomására hozza. De hogy? Napokon át valóságos színészkedési tanulmányt folytatott a tükör előtt, de valahányszor a vallomásra került volna sor, cserbenhagyta bátorsága. Kétségbeesésében olyan ötlete támadt, ami minden bizonyval egyedülálló a halhatatlan szerelem történetében. Elhatározta ugyanis, hogy felgyújtja szerelme házat. Természetesen vette, hogy a hírtelen támadt tüzről majd értesítik a tüzoltóságot és ő, a tükös imádó, elsőnek fog az égő házba belépni, hogy megmentse az imádott nőt. Ha halált megvető bátorsággal majd ölbekapja és karján kiviszi a füstölögő, égő lakásból, minden bizonyval majd alkalom nyílik, hogy ezt az előtte kimondhatatlannak hangzó szót: „imádlak”, végre egyszer elmondhassa. Ily gyönyörűen képzelte el a halálosan szerelmes tüzoltó a tervet, amely az első rész kivételéig pompásan sikerült. A tüzoltó felgyújtotta a házat, mely pillanatok alatt lángban állott. Kihívták a tüzoltókat és ő volt az első, aki a tűz helyén megjelent. A terv második része — fájdalom — a rendőrség éberségén bukott meg. Ugyanis egy, a ház közelében cirkáló rendőr épp akkor csipte nyakon a szerelmes gyújtogatót, amikor az felgyújtotta a házat és az ablakon keresztül imádottjához sietett. Elfojták, letartóztatták, börtönbe vetették. A valomással adós maradt.

Veszedelmes pénzért nőszülni. Ericből jelentik: A város lakossága meg akarta lincselni Sveitzer Gyula hatvanéves kereskedőt és 86 éves feleségét. Ericben ugyanis haragszanak Sveitzerre, mert az élelmes kereskedő rosszulmenő üzletét immár negyedszer szanálta úgy, hogy gazdag özvegyasszonyt vitt haza Ericből. A város „aranyifjúságát” bosszantotta a szerencsés idegen következetes sikere s hosszú forralt ellene. Csak a rendőrség közbelépése mentette meg a pórljárt hozományvadást.

Astrid királyné a ravatalon.

Kedden temették el Astrid belga királynét. A tragikus sorsu fiatal királyasszonyt a belga királyi palota kápolnájában, az u. n. „Üdvözültek termében” ravatalozták fel.

A városi tűzoltók és mentők éhbérért, rongyosan és hiányos felszereléssel teljesítik kötelességüket

— Hova fordítja a város a tűzoltóadót!! —

A városok fontos védelmi tényezője a tűzoltóság. A tűz elleni védekezés első nyomai már az egyiptomiaknál felbukkannak. Később, Augustus római császár idejében, Róma és környéke tűzbiztonságára 7000 főnyi rendőrtűzoltóság ügyelt. A XIII. században már rendszeres tűzoltóság volt Európa több államában, míg 1518-ban Plattner feltalálta a használható fecskendő, 1672-ben az amsterdami van der Heide pedig a szívó és nyomótömlőt. Az első szervezett tűzoltóságot 1675-ben Párizsban állították fel. 1834-ben Aradon létesült az első tűzoltócsapat.

Oradeán a rendszeres tűzoltóság felállítását 1888-ban kedvezményezte a város polgársága.

Azóta, Oradeát kivéve, minden nagyobb városban fejlesztették a tűzoltóságot. A nagyobb városokban modern kaszárnyákban, kitűnően felszerelt tűzoltóórség biztosítja a tűzelleni védekezést.

Míg nálunk csak 43 tűzoltó, hiányos felszereléssel, emberfeletti igyekezettel küzdök egy-egy tűz eloltásánál. Az önkéntes, de kitűnően betanult tűzoltóságot kb. 10 évvel ezelőtt végleg felszabták, csak a hivatásos tűzoltók maradtak.

A tűzoltóság hiányos felszerelése.

Az oradeai tűzoltólaktanyáját több mint fél-századdal ezelőtt építette a város. Már akkoriban sem tartozott a modern laktanyák közé. Ma meg éppen nem felel meg a kor kívánalmainak. A berendezés hiányos, ami a régiből még épségben megmaradt, az már olyan régi-módi, amilyent sehol sem használnak. A tűzoltólaktanya udvarán van egy famásztorony, amit hajdan a mászók kiképzése és a gyakorlatok megtartására építettek. Ezt a fatornyot már régen le kellett volna bontani, hiszen semmire sem lehet használni, mert meglazult, megrokkant s minden pillanatban összeomlással fenyegeti a mellette elmenőket.

Az autogarázs szintén összeomlófélben van. A garázs padlása több helyen beszakadt, a falakon ezernyi repedés van. Esős időben a bent levő Steyer és Benz tűzoltóautók az átázás miatt rongálódnak is és a rossz szigetelés miatt anynyira ráz, hogy ha esős időben tűzhöz kell kivonulni, csak úgy tudnak bemenni a garázsba a fecskendők után, ha előbb a villanyáramot kikapcsolják, amivel éjjel késleltetik a kivonulást.

A többi szerkocsi egy felszerbe van betolva. Hol eső áztatja, hol a nap perzseli ezeket a már műzeumba való régi felszereléseket.

Az egyetlen modern tűzoltóeszköz a nagy Steyer gyártmányú „tömlő és tűzoltó autószerkocsi”. Ez az a legmodernebb gép is ki van téve a rossz garázs miatt az időjárás szeszélyeinek.

Más modern tűzoltóeszköz nincs. Van egy régi Benz tűzoltóautószerkocsi, egy kézi tűzfecskendő két régi lófogatú tűzoltószerkocsi, egy kisebbfajta, de már hasznavehetetlen mankós tűzfecskendő. Egy tizenöt méteres mászó toló-lóra, amit szintén lovak vontatnak. Van még egy villanyárammal hajtott motoros toló-lóra, ami huszonöt méter hosszú, ezt még a háború ideje alatt vették, de elromlott, itt megjavítani nem tudják és így ez is hasznavehetetlen.

Az istállóban jól tartott kitűnő idomított lo-

vak állandóan felkantározva, minden percben kivonulásra készen állanak. A meglévő szerek a legnagyobb rendben készenlében sorakoznak.

A tűzoltólaktanya telefonja mellett éjjelnappal ott az ügyelet. Az órség mindig készenlében áll. Ha a tűzoltóórség kivonult valamely tüzesethez, azonnal behívják szolgálatba a tartalékokat.

A tűzoltók életveszélyes munkája.

Nagy tüzeknél, mint malomégésnél stb. emberfeletti munkát végeznek tűzoltóink, akik kellő felszerelés nélkül, életük veszélyeztetésével, parányi fizetésért végzik önfeláldozó munkájukat. Füstálarc hiányában nincsen olyan tűzoltó, aki ha 15—20 tüzesetnél résztvevő, ne kapott volna valami szervi bajt, amit az égésnél kiváló gázok füstjétől kapnak. A füstmérgezésnek mindenik ki van téve s nem egy lett már súlyos beteg.

A tűzoltók fizetése olyan kevés, hogy abból még egy személy is alig tudja eltartani magát, márpedig legtöbb tűzoltónak családja is van.

Ruhát, csizmát legutoljára három évvel ezelőtt kaptak. Azóta ezek a sok viselés miatt összeszakadoztak, úgyhogy a derék tűzoltók valóságban rongyosan járnak és nyomoruságosan tengetik életüket.

De hiányzanak mindazok a felszerelések is, amik egy város tűzelleni védekezését biztosítják. Nincs toló-lóraautó-, gázálarc- és tömlő-

felszerelés, gáztűzfecskendő, mentőponyvakocsi, porolókészülék és főképpen nincs modern kaszárnyák.

„Mindenkit érhet baleset.”

Oradeán a mentő-, betegszállítómunkát is a tűzoltók végzik. Ők nyújtják a baleseteknél az első segélyt. Felváltva teljesítenek szolgálatot a tűzorségnél és mentésnél.

Kitűnően kiképzett mentők szintén sokat nélkülöznek. Ekeken át csak kocsin tudtak kiszállani, míg a legutóbbi évek során vett a város egy Chewrolet autómotorkocsit.

Serac Aurél tűzoltóparancsnok évről-évre kéri a városi tanácsot, hogy segítsen a tűzoltóság helyzetén és elsősorban lássa el őket modern felszerelésekkel.

A múlt évi kimutatás szerint 1934-ben 78 tüzesetben vonultak ki, míg a mentők 649 balesetnél nyújtottak elsősegélyt. 1924 okt. 15-ike óta összesen 19.538 balesetnél segédkezett a mentőtestület, amely magánszemélyektől vagy egyesületektől semmiféle támogatást nem kapott soha szervezetük fenntartására.

Ebből a rövidre fogott riportból látható, hogy a tűzoltók megérdemelnék, hogy a város közönsége szeretettel forduljon feléjük és a városi tanács megszüntesse velük szembe tanúsított szűkkeblűségét. Mert ha a tűzoltóság kettős munkáját szembeállítjuk azzal a mostohasággal, ahogy a város vezetősége kezeli a tűzoltóságot — bizonyos nagy aránytalanság mutatkozik.

A mentők és a tűzoltók a nap és éj minden percében önfeláldozással a közönség rendelkezésére állanak. Működésük fegyelmeztségük nemcsak kifogástalan, hanem példaadó lehet bármelyik testületnek. A város közönsége szívén fizesse a tűzoltó adót, de ezzel szemben látjuk, a fentiekből, hogy a tűzoltóság felszerelése milyen hiányos. Ezért nyugodtan kérdezhetjük: hová fordítja a város a tűzoltó-taxában beszedett százezreket?!

VIDOSITS GYULA.

ESTE EGY **GRAIN DE VALS** Meghajtófogyaszt

Megszűnik a baiamarei világhírű festőiskola

A város ideiglenes bizottsága felmondott a régi művészvezetőségnek és maga kívánja a kolónia és iskola ügyeit intézni

Baia-Mare. Saját tud. Évek óta folyik a hadjárat a világhírű erdélyi Barbizon, a baiamarei Festőiskola ellen, amely a jövő évben készült megünnepelni negyven éves fennállásának jubileumát. Nemrégien jeleztük, hogy ezt a fordulót aligha fogja megérni. Előre láttuk a kolónia felett tornyosuló fellegeteket és a világhírű festőiskola megszűnését.

Több ízben is rámutattunk arra a tarthatatlan helyzetre, amely a festőiskola körül van. Minden állami és városi támogatást leépítettek, az épületeket az enyészetnek adták át, nyilván azért, hogy a mai helyzetet előidézzék. Nem gondoltak arra, hogy ezzel egy milliós városi vagyont adnak át a pusztulásnak. A kiküldött bizottság pedig látva a város vezetői által teremtett káros helyzetet, annak okát az iskola kipróbált, patinás művészvezetőiben látta és ebben az értelemben tették meg jelentéseiket az időközi bizottságnak.

Erre aztán kimondták, hogy a Festőiskola vezetését kiveszik az eddigi művészvezetők kezéből és azt ezután a város maga kívánja ellátni. Együttal azt is kimondták, hogy az összes műtermeket felmondják és azokat csakis bér ellenében bocsájtják a művészek rendelkezésére. Eddig ugyanis a nevesebb művészek mint Thorma, Mikola, Krizsán ingyen műtermet kaptak a várostól. A határozat így katasztrófálisan érinti az egész kolóniát.

Egy újabb bizottságot is kiküldtek azzal a céllal, hogy az iskola vezetésére vonatkozólag

szabályrendeletet dolgozzanak ki és azt az időközi bizottság elé terjesszék.

A városi ideiglenes bizottság felmondó határozatát hétfőn kézbesítették ki írásban.

A Festők Társasága azonnali rendkívüli gyűlést hívott össze és tiltakozását fejezte ki a város vezetőségének önkényes intézkedése ellen. Együttal megbízták Mikola Andrást, a Festőiskola igazgatóját, hogy a sérelmes határozat elleni tiltakozásukat írásban is hozza a város vezetőségének tudomására. Indokolásukban kimondták, hogy a város tulajdonát képező három épületet visszaveheti, azonban a Festőiskolához nem nyulhat, mert az nem a városé, hanem a Festők Társaságé. A Festők Társaságát kiűzheti az iskola épületéből, de az iskola vezetésébe bele nem szólhat, mert ahhoz joga nincs. Mikola András a napokban terjeszti a Festők Társaságának határozatát a város vezetősége elé.

Háziestély a Központi Katolikus Legényegyletben. A Központi Katolikus Legényegylet ifjusága szeptember 8-án, vasárnap este 9 órai kezdettel tartja meg szokásos szeptember havi háziestélyét. Beléptidij csak 12 lei.

Az Építőiparosok Szövetsége folyó hó 5-én este 7 órakor az Ipartestület helyiségében összválasztmányi gyűlést tart. Felkérnek a választmány tagai, hogy a tárgysorozat fontosságára való tekintettel teljes létszámban megjelenni sziveskedjenek.

Megtakarítja a tandíjpénzt
ha az iskolaszemesterre a
London kötődében
Strada Avram Iancu
vásárol, swettert, harisnyát, reformnadrágot
és zsebkendőt.
Notre Dame de Sion és más intézetek
által előírt swetterek eladási helye.
Mérték után és készen legoicsóbban.

SPORT

Ferencváros-Sparta Középeurópai Kupa döntő

Negyvenezer nézőre számítanak Budapesten. — A Sparta jobb mint valaha. Erős tréninggel készülődik a Fradi

Vasárnap kerül sorra Budapesten az óriási érdeklődéssel várt Ferencváros-Sparta Középeurópa Kupa első döntőmérkőzése. Mindkét fronton hatalmas készülődéseket lesznek. Lásuk csak sorra:

Budapestről jelentik: A Ferencváros vasárnapi veresége után nem sok reménnyel néznek a Sparta elleni Középeurópai Kupa döntő elé. Bár a helyzet nem annyira súlyos. Az Újpest elleni első félidőben gyönyörűen játszott a csapat, nem volt egy gyenge pontja sem és szinte érthetetlen volt a II. félidőbeli letörése. A vezetőség reméli, hogy a héten szorgalmas tréningekkel sikerül ezt a formakilengést is kiküszöbölni és a Fradi szokásos jó játékkal rukkolt ki. (Budapesten eddig minden Középeurópai Kupa meccsét nagy gólaránnyal nyerte.)

Prágából jelentik: A Sparta vasárnap nagy-szerű edzőmérkőzést játszott a DFC ellen s az első perctől az utolsóig biztosan tartotta kezében a meccset. A mérkőzésről beszámolva, a következő kritikát olvastuk:

Az Attila került be a magyar Nemzeti Bajnokságba

A belügyminiszter helyt adott a fel-folyamodásnak és így megsemmisítik a Nemzeti eddigi mérkőzéseit

Budapestről jelentik: A régóta huzódó Attila-Nemzeti-ügyben kedden szenzációs fordulat állott be. Ismeretes, hogy a bajnoki szezon befejezése után a két csapat osztályozó mérkőzéseit az Attila nyerte meg, a Nemzeti azonban óvással élt azon a címen, hogy az osztályozó mérkőzéseken az Attila felfüggesztés alatt játszott. Az MLSz különböző fórumai két különböző döntés után végül is úgy határoztak, hogy a Nemzeti kerül az új Nemzeti Bajnokságba, az Attilát pedig a II. osztályba sorozták. Az Attila a belügyminisztériumhoz fellebbezett, mely kedden hozta meg a döntését: az Attilát visszahelyezte a Nemzeti Bajnokságba, a Nemzetit pedig a II. osztályba.

A döntést átközi az MLSz-hez, amely érvényteleníteni fogja a Nemzeti eddigi mérkőzéseit és azokat az Attilával játszatja újra.

Campell új autóvilágrecordja. New-yorkból jelentik: Campell, az ismert angol autóversenyző kedden új világrecordot állított fel egy mérföldön 11.83 mp-cel, ami 204.311 km-es órátlagnak felel meg.

Tiltakozik a Romania. Clujról jelentik: A Labdarugó Szövetség tanácsának egyik határozata szerint az ország és cégneveket viselő sportegyesületek kötelesek neveiket megváltoztatni. Ezek között szerepel a Romania is, melynek nevét a fővárosi lapok már önkényesen Victoriára keresztelték és ezen a néven tartják nyilván a nemzeti bajnokság táblázatában. A Romania elnöksége ez ellen a legélesebben tiltakozik és kijelentette, hogy a határozatot, — amelyről egyébként sincs még hivatalosan tudomása — ha kell, a belügyminisztériumnál is megfélebezi. A Romania szerint a klub nevének megváltoztatására irányuló mozgalom egyéni akció eredménye, mely ellen az egyesület megfelelően védekezni fog.

A legjobb rész kétségkívül a csatársor. Kalocsay rendkívül veszélyes. A támadások legnagyobb részét ő indítja el Nejedlyvel együtt. Belül minden ember nagyszerű. Braine is, Zajicsek is. Mind kitűnő lövők és be is fejezik az akciókat. Legjobb emberük persze Braine. Zajicsek megerősödött. Ő rugja most a Sparta legtöbb gólját. Paczinek nem éri el Kalocsay nivóját, de azért nagyon hasznos, küzdő szélső. A fedezetsorban Bonesek centerhalf hatalmas formajavulásról tett tanúságot, de a legjobb ember kétségkívül Srbeek, aki valósággal eteti átadásával a csatársort. Kostyalek szürke, de hasznos ember. A harmadik hátvéd szerepe az övé. A Burger—Cstyroky hátvédpár nagy respektust tud magának teremteni. Nagyon erőlyes, időnként igen kemény is tud lenni. Azért a legjobb ferencvárosi csatársor elbánhat a prágai bekkelkel. Könnyen lehet őket sakk-mattra játszani. Klenovec a DFC-vel szemben igazán nem tudta megmutatni képességeit.

A prágai löprőbe tehát nagyszerűen sikerült és a Ferencvárosnak nagyon bele kell fekdünie a budapesti mérkőzésbe. A Sparta jobb mint valaha.

„Tour de Roumanie“

A Románia körüli kerékpárverseny során a hétfőn és kedden a 7-ik, illetve a 8-ik útszakaszt bonyolították le. Eredmények a következők:

Cluj—Toplita: 1. Mormocea (román egyéni) 7 óra 17 p. 40 mp. 2. Pietrovsky (lengyel). 3. Hapciuc (román). 4. Daniel (lengyel). 5. Tatu (román egyéni).

Toplita—Bacau: 1. Tudose (román) 7 óra 11 p. 40 mp. 2. Mitescu (román egyéni). 3. Daniel (lengyel). 4. Lipinsky (lengyel). 5. Dinu Stefan (román).

A jugoszlávok visszalépése folytán úgy az egyéniben, mint a csapatversenyben a románok kerültek az első helyre. Egyéniben 1. Gheorghescu (román egyéni). 2. Mormocea (román egyéni). 3. Tudose (román). 4. Daniel (lengyel). A versenyzők szerdán pihenőnapot tartanak Bacauban.

Ikarus — 1935-ben.

Párisban, a „kisrepülő“ kiállításán mutatta be újrendszerű, az emberi vállra szerelt szárnyait Louis Ballon, aki különös készülékével nagy érdeklődést keltett. Képünk ugrás előtt mutatja be a készülék feltalálóját.

Soha nem létezett olcsó élelmiszervásár

Aszódinál, Sas-palota.
Prima téli szalámi torcai, rudvételnél kiló 105 lei, 10 deka 11 lei. Herz szalámi, Podsudek Cernăuți-i szalámi udvari szállító, sibui, mediasi olcsó árban. Valódi Lica lipitói túró 10 deka 6 lei. Kirándulónak 1 doboz Lica cserkész sajt 14 lei. Rütli sajt 6 darab 15 lei. Kapható naponta friss tea vaj, olcsó szardíniák, ringlik, hal- és huskonzervek. Egy doboz Grivita Barburi halkonzerv 20 lei. Ementhali sajt 10 deka 5 lei, valódi 10 deka 8 lei. Bánati ezüst trapista sajt negyedkiló 11 lei. Arany trapista sajt negyed kiló 12 lei. Valódi havasi málnaszörp negyedkiló 10 lei.

Aszódinál, Sas-palota

Aprohírdetések

Aprohírdetések díja szavankint 3 lei, vastagabb betűvel 6 lei. Legkisebb aprohírdetés ára 30 lei. (Az állástkeresőknek 33 százalékos kedvezmény), cím a kiadóban 10 lei.

Lakás

Utcai szoba, kis szobával és hozzátartozó mellékhelyiségekkel azonnalra is kiadó. Str. Wilson 25. Ugyanott egy íróasztal eladó.

Utcai butorozott szoba uriember részére azonnal kiadó. Str. Pasteur No. 7.

Kiadó két szoba, fürdőszoba, előszoba, konyha, speiz, központi fűtővel, október 1-ére. Oradea, Str. Coșariceanu No. 17.

Utcai butorozott szoba azonnal kiadó. Oradea, Averescu-utca 37.

2 szobas, konyhás, előszobás lakás azonnal kiadó Ertekezni Str. Take Jonescu No. 25.

Különféle

Olcsó internátus elemista leánykának a Valea-Crisului zárdában. Egészséges levegő, kitűnő nevelés és ellátás, havi 750 leiért. Prospektust küld az igazgatóság.

Adás-vétel

Jókarban levő használt kerékpárt megvételre keresek. Mokos, Oradea, Str. Tache Jonescu 13.

Egy fehér leány szobabutor, ebédlő, divány, íróasztal eladó. Cím: Strada Pasteur No. 13.

Jókarban levő vas-kályha eladó. Horváth, Oradea, Str. Tichindeal No. 14.

Eladó üstház, zongoratók, íróasztal, szekrény, consoltükör, asztal és magashátú szőnyegfűvány. Oradea, Strada Alexandri No. 32.

PUEA OLMOT állan-dóan vesz a Szent László-nyomda r. l. Oradea, Strada Regele Carol No. 5.

Agyterítő

dupla szélest veszek. Ugyanott egy mahagóni gramofon eladó. Oradea, Str. Take Jonescu No. 58.

Alkalmazás

Mindenes bejárónét azonnalra keresek. Oradea, Str. Nicolae Jiga No. 7.

Házvezetőnőnek elmenne vidékre is, jobb iparos özeveve, ki a háztartás minden ágában járatos. Özv. Burik Józsefné. Oradea, Str. Rosiorilor 10.

Intelligens fiatal nő házvezetőnőnek ajánlkozik, 1-2 személyes háztartásba, vidékre is. „Megbízható“ jellegre.

Egészséges szoptatós dajka gyermek mellé ajánlkozik. Gavra Mária, Oradea, Restaurantul, Gărei Mare.

Oktatás

Zongora, francia és német nyelv tanítását vállalom. Oradea, Str. Tribunalului No. 6.